

A MAGYAR GAZDASÁGI TÁRSASÁGOK JOGI SZEMÉLYISÉGE

I. A magyar gazdasági társaságok

A magyar gazdasági társaságok a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (Gt.) meghatározása szerint: a közkereseti társaság, a betéti társaság, a korlátolt felelősségű társaság és a részvénytársaság.¹

Fogalmi alapon nehéz meghatározni, hogy mely jellemző tulajdonságok a gazdasági társaságok megkülönböztető, közös csoportképző ismérvei.

A gazdasági tevékenység folytatása nem kizárólagos ismérvük, hiszen a gazdasági tevékenység nem a gazdasági társaságok privilégiuma, gazdasági tevékenységet a vonatkozó szabályok szerint más jogalanyok is végezhetnek.

A társasági jelleg sem kizárólagos ismérv, hiszen egyes gazdasági társaságok, mint az egyszemélyes korlátolt felelősségű társaság és az egyszemélyes részvénytársaság nem társas jellegűek.

Az elméleti alap hiánya egy példán keresztül jól érzékelhető: a gazdasági tevékenységet folytató, társas jellegű szövetkezet nem tekintendő a magyar jog szerint gazdasági társaságnak.²

A Gt. tárgyi hatálya sem perdöntő jellegű, hiszen például az egyesülésre³ vagy a vízgazdálkodási társulásra⁴ a Gt. alkalmazandó, az egyesülés és a vízgazdálkodási társulás mégsem gazdasági társaság.

---

¹ Ellentmondásos a közös vállalatok besorolása. A hatályos Gt. nem határozza meg gazdasági társaságként a közös vállalatot, de a Gt. 333. § (7) bekezdése értelmében a közös vállalatokra nem is a hatályos Gt.-t, hanem a hatályon kívül helyezett 1997. évi CXLIV. törvényt (a régi Gt.-t) kell alkalmazni, amely szerint viszont a közös vállalat gazdasági társaság. A közös vállalatot gazdasági társaságként határozza meg a Ptk. 52. § (2) bekezdése is.

² A társasági és a cégtörvény kommentárja, Szerkesztő: Sárközy Tamás, HVG ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2004. 34. old.

³ Gt. 1. § (1) bekezdés

⁴ A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény 34. § (2) bekezdése

Tehát a gazdasági társaságok kategóriája szabályozási (kodifikációs) egységként sem ragadható meg, nincs olyan összefüggés sem, hogy aminek a létrejöttét, működését, megszűnését a Gt. szabályozza, az gazdasági társaság.

Magyar gazdasági társaság tehát az, amit a Gt. gazdasági társaságnak nevez.

II. Jogi személy a magyar polgári jogban

A magyar Polgári Törvénykönyv (Ptk.) a jogi személy fogalmát nem határozza meg.

A Ptk. alapján a magyar jogi személyről a következőket tudhatjuk meg:

1. A jogi személy jogképes.⁵
2. A Ptk. rendelkezik a jogi személy jogképességének terjedelméről is: ha jogszabály eltérően nem rendelkezik, a jogi személy jogképessége kiterjed mindazokra a jogokra és kötelezettségekre, amelyek jellegüknél fogva nem csupán az emberhez fűződhetnek.⁶
3. Jogi személy csak jogszabályi rend szerint jöhet létre és szűnhet meg.⁷
4. Minden jogi személynek kötelezően lennie kell nevének, tevékenységének, székhelyének és képviselőjének.⁸ A jogi személy nevében aláírásra a jogi személy képviselője jogosult.⁹
5. Jogszabály a jogi személy létrejöttét nyilvántartásba vételhez kötheti.¹⁰
6. A jogi személy szervezeti egysége fő szabály szerint nem jogi személy.¹¹

A tételes magánjogi szabályok alapján a jogi személy alábbi ismérveit konkretizálhatjuk:

---

⁵ Ptk. 28. § (4) bekezdés

⁶ Ptk. 28. § (4) bekezdés

⁷ Ptk. 29. § (1) bekezdés

⁸ Ptk. 29. § (2) bekezdés

⁹ Ptk. 29. § (3) bekezdés

¹⁰ Ptk. 29. § (4) bekezdés

¹¹ Ptk. 30. §

A jogi személy ismérvei

1. A jogi személy jogképessége egy fogalom önálló jogképességét jelenti

Régi kérdése a jogelméletnek, hogy mi áll a jogi személy mögött, mit kell jogképessége, jogalanyisága hordozójának tekintenünk.

Egyes elméletek szerint a jogi személy („mint álca”) mögött emberek állnak, a jogképesség hordozói valamilyen formában a jogi személy mögött álló emberek.

Ennek azonban a tételes jog kifejezetten ellentmond: nem a jogi személy mögött álló emberek – egyébként nehezen definiálható – csoportja szerzi meg az egyes jogokat és kötelezettségeket, hanem a jogi személy.

E tekintetben mind az anyagi magánjog, mind a polgári eljárásjog egyértelmű: ha például a jogi személy ingatlan adásvételi szerződést köt, nem a jogi személy tagjai kerülnek tulajdonosi pozícióba és bejegyzésre az ingatlan-nyilvántartásba, hanem a jogi személy; vagy ha a jogi személy perben áll, a jogi személy képviselője jogosult az eljárási cselekményekre és nem a tagok összessége, mint pertársaság jogosult részt venni az eljárásban.¹²

A magyar tételes jog szabályai szerint tehát a jogi személy jogainak és kötelezettségeinek hordozóiként nem lehet a jogi személyben érdekelt embereket meghatározni: nem lehet a jogi személyt a mögötte álló emberekre, a tagokra, a szervezeti képviselőkre vagy más, a jogi személy szociológiai vagy gazdasági értelemben vett „tulajdonosaira”, haszonélvezőire (akár munkavállalóira) szétbontani.

De másfelől, elméleti síkon, úgy közelítve a kérdéshez, hogy érdemes lenne-e a jogi személy jogait a jogi személy gazdasági vagy szociológiai hasznát élvezőkre bontani, a jogi személyben érdekeltekre visszaosztani: a válasz ebben a kérdésfeltevésben is tagadó, hiszen ezzel pontosan a jogi személy gazdasági és szociológiai értéke veszne el, mert így a jogi személyben koncentrált jogok kezelése válna bonyolulttá.¹³ Ebben az esetben ugyanis a tagok (vagy képviselők vagy munkavállalók) csak közös tulajdont tudnának szerezni és azzal a

---

¹² Nagy Ferencz: A kereskedelmi társaságok jogi természete, Pesti Könyvnyomda Részvény-Társaság, Budapest, 1878. p. 3.

¹³ Moór Gyula: A jogi személyek elmélete, Szeged Városi Nyomda és Könyvkiadó Rt., Budapest, 1931. p. 154.

közös tulajdon szabályai szerint gazdálkodni, közös követeléseik annyi részre oszlanának, ahány tagja van a jogi személynek, minden tag szabadon rendelkezhetne saját részköveteléssel felett, de a kötelezett is minden olyan taggal szemben élhetne beszámítással, akivel szemben ellenkövetelése áll fenn. Egy ilyen nehezen kiszámítható közösség – amilyenhez egyébként sok vonásában hasonló a hatályos magyar jogban polgári jogi társaságként létezik – nem lenne alkalmas hatékony gazdasági vagy társadalmi formációként működni.¹⁴

A társadalomban ráadásul mindig vannak olyan közös célok és érdekek, amelyeket még elméleti síkon is nagyon nehéz lenne a mögöttük álló egyes emberek érdekeire szétbontani, mindig vannak olyan közös célok és érdekek, amelyek nem vezethetők vissza kizárólag az egyes emberhez, nem egyes emberhez köthetőek.

A jognak pedig a közös érdekek, közös célok érvényesülését is biztosítani kell.

A jog az egyes ember céljainak, érdekeinek érvényre jutását az ember jogalanyiségének elismerése útján biztosítja.

Az egyes emberhez nehezen köthető, közös célok, közös érdekek érvényre juttatásának, megvalósulásának biztosítására a jog ugyanazt a konstrukciót: a jogalanyiség elismerését használja.

Az egyes emberektől elkülönült jogalanyiség eszköze révén jönnek létre azok a közös célokat előremozdító cselekvések, valósulnak meg azok a közös érdekekben álló eredmények, amelyek egyébként nem jöhetnének létre. A közös célok és érdekek nem feltétlenül tudnának beteljesülni ugyanis akkor, ha a jog nem helyezné e célokat és közös érdekeket az egyes emberektől független jogalanyként szabályozási rendszerének fókuszába.¹⁵

Vannak olyan elméletek¹⁶ amelyek ezen az alapon a jogi személy lényegét éppen a mögötte álló közös vagy személytelen érdekekben, célban ragadják meg. A cél az, ami összefogja a jogi személy vagyont, a jogi személy jogait és kötelezettségeit. A jogi személy joga céljog és vagyona célvagyont, nem az ember az, ami ezeket a vagyonokat összetartja, hanem a cél. Ezen elméletek szerint a jog mindig valamilyen célt ismer el jogközpontul és vagyontközpontul, minden jogalany egy védett jogi cél, minden jog céljog és minden vagyont célvagyont. Ezt megfelelően igazolja Szász-Schwarz Gusztáv szerint az, hogy *„egy ember többféle*

---

¹⁴ Kisfaludi András: Társasági jog, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Budapest, 2007. p. 28. vagy Moór Gyula: A jogi személyek elmélete p. 321.

¹⁵ Moór Gyula: A jogi személyek elmélete p. 246.

¹⁶ Brinz, Szász-Schwarz; Moór Gyula: A jogi személyek elmélete p. 246.

„*vagyonnak állhat élén, másrészt több embernek lehet egy bizonyos célra szolgáló vagyona.*”

Ezen az alapon kizárólag elvont fogalmak, célok lehetnek jogalanyok.

A jogi személy elméletének neves hazai kidolgozója, Moór Gyula arra következtetésre jut: a jog számára mind a természetes emberi, mind a jogi személy pusztán szimbólum,¹⁷ pusztán jogok és kötelezettségek beszámítási pontja. A természetes személy egy jogi tér, egy cselekvési rendszer középpontjában álló ember. A jogi személy pedig egy jogi tér, egy cselekvési rendszer középpontjában álló fogalom.¹⁸

Megállja-e a helyét ez az értelmezés? Lehet-e fogalmakat jogalanynak tekintenünk?

A jog - elméleti meghatározása alapján¹⁹ - magatartás-szabály, azaz olyan szabály, amely az elméletileg lehetséges magatartások közül írja elő a helyeset és követendőt. A jog a valóságban végbemenő cselekvéseket formáló, a valóságban ható elméleti rendszer, cselekvés-szabályozó: azt határozza meg, hogy egy helyzetben hogyan kell cselekedni, egy végbement cselekvést milyen új cselekvéseknek kell követniük, illetve lehet követniük.²⁰

A jog definíciója szerint tehát egy elképzelés, egy szabályozói akarat arra nézve, hogy meghatározott helyzetekben milyen cselekvések menjenek, mehessenek végbe a társadalmi valóságban. Ilyen szabályszerű cselekvésre pedig, amire tehát a jog irányul, a valóság világában csak egy típusú alany: az ember képes.

Ennek alapján akkor fogalom nem, csak az ember lehet jogalany?²¹

---

¹⁷ Moór Gyula: A jogi személyek elmélete p. 350.

¹⁸ Azért csak emberek és fogalmak lehetnek jogalanyok, mert a jog erkölcsi kötöttsége folytán a jelenlegi társadalmi környezetben az élőlények, tárgyak jogalanyiságát nem ismeri el. Moór Gyula: A jogi személyek elmélete p. 326.

¹⁹ Szilágyi Péter: Jogi alaptan, Osiris Kiadó, Budapest, 1998. p. 204.

²⁰ Például a kölcsönszerződés megkötését, mint cselekvést követnie kell a pénz átadásának, mint cselekvésnek, majd ezekre épülve újabb cselekvés, a kölcsön visszafizetése következhet.

²¹ Egyes jogrendszerek, közöttük a jelentőségében kiemelkedő, a mai modern jogrendszereket megalapozó római jog a *hominum causa constitutum omne jus* alapelvét követve hosszú ideig ehhez tartotta magát és kizárólag az embert ismerte el jogalanyként. A római jogtudomány csak a jogfejlődés posztklasszikus korszakában (Kr. u. III. – VI. század) fogadott el jogalanyként egyes személyegyesüléseket és vagyontömegeket, de ezek a jogintézmények kevésbé nyertek kidolgozást. Fontos megjegyezni azt is, hogy fenti elv jegyében az egyes ember tényeit kiindulópontként kezelő klasszikus római jog a modern értelemben vett képviselet intézményét sem fogadta el. Egyes kivételes szabályoktól eltekintve csak közvetett képviseletre volt lehetőség, azaz arra, hogy az ügyben eljáró „képviselő” a saját nevében tegyen nyilatkozatot, kössön szerződést, a saját nevében cselekedjen és szerezzen jogokat és kötelezettségeket, amelyeket azután egy további aktussal a „képviselt” személyre ruházott át. Ez a közvetett képviselet csak funkcionális értelemben tekinthető képviseletnek, hiszen annak a képviselet intézményétől függetlenül majdnem mindig megvan a lehetősége, hogy valaki egy általa megszerzett

Vizsgáljuk meg mélyebben a jog fenti definícióját: a jog *azt határozza meg, hogy egy helyzetben hogyan kell cselekedni, egy végbement cselekvést milyen új cselekvéseknek kell követniük, illetve lehet követniük*. A jog tehát elsődlegesen cselekvéseket, az egymást jogszerűen követő cselekvésekből álló rendszereket határoz meg. A jog elsődleges kérdése az, hogy egy adott helyzetben miként kell cselekedni, egy cselekvést milyen újabb cselekvésnek kell követnie, a jognak az már egy további, második kérdése, hogy kinek kell az adott cselekvést végrehajtania.²²

Két kérdést kell elválasztanunk egymástól: - a mit kell cselekedni? – és a kinek kell cselekedni? kérdését.

Elválasztható egymástól a két kérdés? Igen: a két kérdés elválasztásának eszköze a képviselő intézménye. Képviselő esetén a jog által meghatározott szabályszerű cselekvést (*amit kell cselekedni*) a képviselő hajthatja végre, a kötelező (vagy lehetséges) cselekvést a képviselő viszi végbe a kötelezett (jogosult) helyett (*akinek cselekednie kellene*).

A jogi parancs²³ szerint pedig a képviselő cselekménye a képviseltnek számít be. Ezzel azonban a jog nem azt kívánja rögzíteni, hogy 'A' képviselő cselekvése 'B' képviselt cselekvése (ami irreális), hanem azt, hogy fikció útján 'A' cselekvését úgy kell tekinteni, mintha 'B' cselekedett volna: 'A' cselekvése következtében egy másik elméleti cselekvési rendszer, cselekvési tér, 'B' cselekvési rendszere, cselekvési tere módosul, 'A' cselekvésének hatásai 'B' cselekvési rendszerében következnek be, a képviselő cselekményei egy másik cselekvési rendszerben járnak következménnyel.

Cselekvési rendszerek és azokat konkrét cselekvéssel kitöltők tehát elválhatnak egymástól.²⁴

---

jogot utóbb egy újabb aktussal harmadik személyre átruházzon. Földi András – Hamza Gábor: A római jog története és intézményei, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1996. p. 226. és p. 394.

²² Moór Gyula: A jogi személyek elmélete p. 305, 307.

²³ Ptk. 219. § (2) bekezdés

²⁴ Ez erkölcsileg kifogásolható lehet, hiszen azt tartjuk helyesnek, ha mindenki a saját lehetőségeit használja ki, ha mindenki saját maga alakítja cselekvéseit a rendelkezésére álló keretek között, hiszen a cselekvés következményei az ő mozgásterét befolyásolják. A jog számára azonban ettől eltérni nem lehetetlen: sőt a jogfejlődés ezt ki is kényszerítette és a fentiek szerint meg is valósította a közvetlen képviselő intézménye révén: a képviselő cselekménye folytán a képviselt válik jogosítottá, illetve kötelezetté. (Azt már erkölcsileg sem érezzük kifogásolhatónak, ha 'A' képviselő cselekvése 'B' képviselt felhatalmazása, jóváhagyása szerint megy végbe, vagy ha valaki egy cselekvőképességet kizáró gondnokság alatt álló képviselőjében jár el.)

A jog az elválaszthatóságból következően elsődlegesen a *mit kell cselekedni?* kérdését, a cselekvések egymást követő, szabályszerű rendjét, a cselekvések rendszerét határozza meg, lényege az, hogy kijelölje, egy-egy cselekvési rendszerben milyen egymást követő cselekvések jelenhetnek meg.

A jog az elválaszthatóságból következően másodlagosan rendelkezhet a *kinek kell cselekedni?* kérdéséről, a cselekvést pszichikai-fizikai értelemben végbevívó személyéről.

Jól szemlélteti a két kérdés elkülönülését a cselekvési rendszer és a cselekvő elválása a cselekvőképtelen jogalanyok esetén. Hiszen a cselekvőképtelen emberek beszámítási képességük hiányában tudatos cselekvőként nem jöhetnek számításba; arra, amire a jog irányul: a szabálykövető cselekvésre nem képesek, de a jogalanyiség tőlük, emberi minőségüknél fogva erkölcsileg nem tagadható meg. Nekik is van elméleti cselekvési rendszerük, terük, ahol meghatározott cselekvések végbevihetők, illetve ahol meghatározott cselekvések követelhetők, de cselekvőképesség nélkül ők csak a cselekvési rendszerükben végrehajtható cselekmények beszámítási pontjaként szerepelhetnek. Elválnak egymástól a cselekvő és a cselekvés következményeinek viselője, a cselekvési tér beszámítási pontjaként funkcionáló cselekvőképtelen jogalanytól a jog cselekvést nem kíván meg soha, mégis jogok és kötelezettségek összefűző pontja lehet.²⁵

Mint a fenti példa alapján is láthatjuk, a cselekvési rendszer és a cselekvő elválhat egymástól: a jog a cselekvés következményeinek beszámítási pontjától, a cselekvésre kötelezettől (cselekvésre jogosulttól) – azaz a cselekvési jogok és kötelezettségek hordozójától: a jogalanytól²⁶ - cselekvést nem kíván meg feltétlenül.

Nincs tehát akadálya annak, hogy a cselekvési tér beszámítási pontjának – jogalanynak - valamely cselekvésre képtelent, akár dolgot, akár elvont fogalmat tegyünk meg.²⁷

---

²⁵ Ha nem válhatna el a cselekvő és a cselekvés következményeinek viselője, a cselekvőképtelen ember csak a jogi szabályozás tárgya lehetne, de nem léphetne fel mint a jog által meghatározott cselekvést megkövetelő jogalany. A jog az ember cselekvőképességének hiányát orvosolhatja azzal, hogy egy cselekvőképes embernek, a cselekvőképtelen törvényes képviselőjének a cselekvését a cselekvőképtelen személyhez kapcsolja hozzá, neki számítja be. Moór Gyula: A jogi személyek elmélete p. 315.

²⁶ Bíró György – Lenkovich Barnabás: Magyar polgári jog, Általános tanok, Novotni Alapítvány a Magánjog Fejlesztésért Kiadó, Miskolc, 1999. p. 154.

²⁷ Moór Gyula: A jogi személyek elmélete p. 318.

Teheti-e ezt a jog? Igen, logikailag a cselekvő és a cselekvés következményeinek viselője elválhat egymástól. Az már jogpolitikai, illetve jogfilozófiai kérdés, hogy miért teszi, és helyesen teszi-e ezt a jog.²⁸

A cselekvő és a cselekvési rendszer elválaszthatósága miatt lehet cselekvési szabályok címzettje az emberen kívül más is, annak ellenére, hogy szabálykövető cselekvésre a valóság világában csak egy típusú alany, az ember képes. A jognak csak arról kell gondoskodnia, hogy a cselekvési tér mellé rendeljen cselekvőt, azaz embert is.²⁹ Cselekvési tér, jogok és kötelezettségek komplexumának középpontjában, beszámítási pontjában más is állhat: nem csak az ember lehet jogalany.

Mivel a jog magától a jogalanytól cselekvést nem feltétlenül követel meg, az emberen kívül jogalany, jogok és kötelezettségek beszámítási pontja, hordozója bármi lehet: növény, állat, tárgy, elvont fogalom.³⁰ Csak a tételes jogn múlik, hogy az emberen kívül milyen létezőt ismer el cselekvési rendszer beszámítási pontjának, hiszen a cselekvő és a cselekvési rendszerek szétválaszthatósága folytán a jog által meghatározott cselekvést nem feltétlenül a jogalanynak kell végrehajtania.

A jog tehát fogalmakat is felruházhat jogalanyisággal, sőt, a modern a jogrendszerek az emberen kívül csak fogalmakat ruháznak fel jogalanyisággal. A jogi személy jogalanyisága egy fogalom jogalanyiságát jelenti.

---

²⁸ Moór Gyula: A jogi személyek elmélete p. 321. A miéltre a választ az adhatja meg, hogy a fent kifejtettek szerint a társadalomban mindig vannak olyan közös célok és érdekek, amelyeket nagyon nehéz lenne a mögöttük álló egyes emberek érdekeire szétbontani, mindig vannak olyan közös célok és érdekek, amelyek nem vezethetők vissza kizárólag az egyes emberhez, nem egyes emberhez köthetők. Az egyes emberhez nehezen köthető, közös célok, közös érdekek érvényre juttatásának biztosítására a jog ezt konstrukciót: a jogalanyiság elismerését használja. Az egyes emberektől elkülönült jogalanyiság eszköze révén jönnek létre azok a közös célokat előremozdító cselekvések, valósulnak meg azok a közös érdekekben álló eredmények, amelyek egyébként nem jöhetnének létre. A közös célok és érdekek nem feltétlenül tudnának beteljesülni ugyanis akkor, ha a jog nem helyezné e célokat és közös érdekeket az egyes emberektől független jogalanyként szabályozási rendszerének fókuszába.

²⁹ A cselekvőként számításba vehetők meghatározására szolgál a cselekvőképesség kategóriája.

³⁰ A jogtörténet bőségesen szolgáltat példákat:

Lehet jogalany emberen kívüli élőlény: mint az indiaiak szent állatai, vagy az egyiptomiak szent bikája, Ápisz, vagy Caligula szenátorságot szerzett lova, de bizonyos keleti jogok növényeket is felruháztak jogalanyisággal.

Lehet jogalany tárgy: az ókori mezopotámiai gazdasági jogi rendszer alapegysége a templom volt.

Lehetnek jogalanyok elvont fogalmak: már a késői római jogban megjelent az istenek jogalanyiságának gondolata, a középkorban pedig nagy vagyonokat kezeltek Szent Péter nevében, nem egyszer előfordult, hogy az örökható vagyont az Istennek, Szűz Máriának, vagy a szenteknek hagyta, sőt arra is volt példa, hogy a bíróságok egyes szenteket meghatározott összeg erejéig elmarasztaltak.

Sőt, megfordítva a kérdést, azt is a tételes jog határozza meg, hogy az embert elismeri-e egyáltalán jogalanynak vagy kizárja azt, mint a rabszolgák esetén. Moór Gyula: A jogi személyek elmélete p. 41.

Sokak számára azonban ez elfogadhatatlan. „*Hogyan lenne lehetséges, hogy az államnak, mint egy puszta >fogalomnak<, joga legyen eleven élő emberek vérére és vagyonára?*” kérdezi Gierke.³¹

Az ezen az alapon építkező, a jogi személyek pusztán fogalmi létezését elfogadni nem tudó - úgynevezett realitás - elméletek a jogi személyek által a valóságban kiváltott hatásokat helyezik előtérbe, a jogi személy nevében végrehajtott akaratképzést és cselekvést személyesítik meg az akaratképzők, illetve cselekvők akaratait össz-akarattá, össz-cselekvéssé absztrahálva, vagy szervezeti akarattá, szervezeti cselekvéssé általánosítva.

Ezek az elméletek tehát úgy tagadják azt, hogy a jogi személy fogalom, hogy közben maguk is fogalmakat személyesítenek meg jogi személyként. Hiszen össz-akarat nincs, a valóságban csak az egyes embereknek van akarata, az egyes emberi akaratok összegződése már elméleti kategória, fogalom. Nincs össz-cselekvés sem, a valóságban csak egyes emberi cselekvéseket láthatunk, ezek összegzése már fogalomképzés. A szervezeti akarat, szervezeti cselekvés pedig már a szervezet fogalmából eredően szintén kizárólag elméleti kategória.

Ez természetesen nem azt jelenti, hogy az összegzett akarat, összegzett cselekvés (a szervezeti akarat, szervezeti cselekvés) alkotóelemei, az egyes emberi akaratok, cselekvések is elméletiek lennének és ne jelennének meg az érzékeinkkel tapasztalhatóan a valóságban. Ez csak annyit jelent, hogy ha ezeket a valóságban megjelenő cselekvéseket vagy akaratokat összegezzük, összevonjuk, és e cselekvés- vagy akaratösszegeket helyezzük előtérbe és személyesítjük meg, akkor is fogalmakat határozunk meg jogalanyként.

A fentiek természetesen nem jelentik azt sem, hogy a jogalannyá emelt fogalmak ne változtatnák meg a valóságot: a jogalannyá emelt fogalmak olyan cselekvéseket és eredményeket idéznének elő, amelyek egyébként nem, vagy nem feltétlenül jönnének létre.

A realisták közül Gierke a jogi személy hatásából, a jogi személy nevében megvalósuló cselekvésekből indul ki, méghozzá abból, hogy mennyire különbözik a jogi személy nevében végbemenő össz-cselekvés az azt alkotó egyéni cselekvésektől, mind motivációjában, mind eredményeiben, hatásaiban. A jogi személy cselekvéseként összegzett össz-cselekvés minősége alapján megállapítja: „*a jogi személyek elevenen élő, testi- lelki realitással bíró szociális organizmusok*”. Ezt közvetlenül bizonyítani álláspontja szerint sem lehet, közvetve

---

³¹ Moór Gyula: A jogi személyek elmélete p. 65. Ez a kérdésfeltevés csak erkölcsi felfogást, értékelést takar, a helyes jog problémája felé mutat, a jogi személy létezését nem zárja ki.

azonban „mind a külső tapasztalat, mind a belső tapasztalat elegendőképpen bizonyítja a szociális organizmusok testi, illetve lelki valóságát”. Valóban fizikai realitás, érzékeinkkel megfogható a jogi személy? Érzékelhetjük a valóságban? Ezt nem állítja Gierke sem: „*testi szemeink előtt nem jelenik meg, csak szellem-szemünkkel láthatjuk*”. Amit azonban csak szellem-szemmel láthatunk, az nyilvánvalóan nem bírhat fizikai realitással. Ha valami csak a gondolatainkban jelenik meg, annak a létezése csak fogalmi létezés. Ahhoz, hogy a gondolati, lelki jelenségek a fizikai valóságban megjelenjenek, mindig testi hordozóra van szükségük, a test, az össz-test hiánya kizárja a lélek, az össz-lélek létezését is, össz-test nélkül az össz-cselekvés is csak fogalmi kategória.³²

De ugyanígy fogalmakhoz jutnak el azok a realista elméletek is, amelyek nem a jogi személy nevében végrehajtott cselekvésekből, hanem a valóságban a jogi személy akaratként megjelenő döntésekből építik fel a jogi személy magyarázatát. Zitelmann szerint a jogi személyeknek saját, reálisan érzékelhető akarata van. A társaság akarata a számos ember akaratából előálló egységes akarat. Az ilyen egységes, össz-akarat azonban szintén csak testhez kötődve jelenhetne meg a fizikai világban. A valóságban, a realitásban érzékeinkkel megfogható akarata csak az egyes embernek van, a „testetlen akarat”, a „társaság akarata” valójában elméleti összegzés, emberi akaratokból összegzett fogalom.³³

Van olyan realista is – így például Saleilles - aki szerint a jogi személyek ugyan nem természeti valóságok, de nem is csak fogalmak: jogi valóságok. A fizikai valóságon kívül azonban más valóság nem létezik, ami a jogi személyben realitás, az nem jelenthet mást, mint érzékeinkkel tapasztalható testi-lelki realitást, külön jogi realitás nincs. A jogi személy jogi valóságként meghatározása csak annyit mond el a jogi személyről, hogy az egy jogi jelenség. A jog pedig elméleti rendszer, egyes alkotórészei fogalmak. A jogi személy jogi fogalom, és mint ahogy a többi jogi fogalom, ez sem jelent a realitás világában is kézzelfogható valóságot.³⁴

---

³² Moór Gyula: A jogi személyek elmélete p. 65.

Binder - Gierkehez hasonlóan - abból indul ki, hogy a jogi személy hatására a valóságban olyan cselekvések mennek végbe, amelyek egyébként nem feltétlenül jönnének létre, a jogi személy valóságos cselekvéseket idéz elő. „*A jogi személyek realitása az eszme megvalósulása.*” Ezt a tételt végiggondolva úgy kell pontosítanunk, hogy a jogi személyek *hatása* az eszme megvalósulása, azaz a jogi személy egy valóságban ható eszme, mely eszme valóságos cselekvéseket vált ki. Moór Gyula: A jogi személyek elmélete p. 80.

³³ Moór Gyula: A jogi személyek elmélete p. 75.

³⁴ Moór Gyula: A jogi személyek elmélete p. 154.

Fogalom jogalanyiségához jutunk akkor is, ha a jogi személy akaratképzését és cselekvését „egyben” produkáló tényezőt: a jogi személy szervezetét helyezük előtérbe.

A jogi személy szervezetének kiemelkedő jelentősége van: hiszen a jogi személy, mint pusztán fogalom a jog lényegére, a cselekvésre nem képes, a jogi személyek jogalanyiségának érvényesülését a szervezete biztosítja. A jogi személy szervezetében gondolkodó emberek döntenek a jogi személy előtt álló cselekvési lehetőségek között, és a jogi személy szervezetében cselekvő emberek hajtják végre a jogi személy előtt álló cselekvéseket, azaz a jogi személy szervezete fogja össze a jogi személy akaratát képző és a jogi személy nevében cselekvő embereket.

Sokak szerint ezért a jogi személy lényege a szervezetében áll: a szervezetnek van jogi személyisége és nem a jogi személynek szervezete.³⁵

Mi a szervezet? A szervezet meghatározott célt, érdeket szolgálók szervezett csoportja.³⁶ A szervezet tehát láthatjuk: ismét egy fogalom, így ha a szervezetet ruházzuk fel személyiséggel, akkor is egy fogalmat határozunk meg jogi személyként.

Ezért, a jogi személy jogalanyiségának, mint fogalom jogalanyiségának meghatározása ellen küzdve, egyes elméletek³⁷ a szervezetek „reális oldalát”, a valóságban megjelenő és cselekvő szervezeti szereplőket helyezik előtérbe, azzal érvelve, hogy a jogi személyben összefoglalt jogok valódi alanyai a jogi személy nevében és helyett cselekvők, a jogi személy szervei, szervezeti szereplői. Ezeknek az elméleteknek azonban a tételes jog ismét kifejezetten ellentmond³⁸; az ellentmondást jól tükrözik például a tulajdonjogi vonatkozások: az ugyanis nem állítható, hogy a jogi személy javai a kezelő szervet, a képviselőt illetik, de az sem, hogy a jogi személy javai tulajdonos nélküli javak lennének.³⁹

A jogi személy fogalmi lényegét tehát nem lehet felülírni. A jogi személynek realitást egyedül az adna, ha jogi személyként valóságos növényeket, állatokat vagy tárgyakat határoznánk

---

³⁵ Ennek az érvelésnek ellentmond az, hogy nem minden szervezet rendelkezik jogalanyiséggel.

³⁶ Magyar Értelmező Kéziszótár, p. 1253.

³⁷ Serment, Hölder

³⁸ Nem lehet a jogi személyt a mögötte álló emberekre, sem a tagokra, sem a szervezeti képviselőkre vagy más, a jogi személy szociológiai vagy gazdasági értelemben vett „tulajdonosaira”, hasznélvezőire (akár munkavállalóira) szétbontani, visszavezetni. Nem tarthatók ezek az elméletek, mert a tételes jog ezeknek kifejezetten ellentmond: nem a jogi személy szervezeti szereplőinek – egyébként nehezen definiálható – csoportja szerez meg egyes jogokat, hanem a jogi személy.

³⁹ Moór Gyula: A jogi személyek elmélete p. 88.

meg. Ha ezt a jog erkölcsi kötöttsége folytán nem tesszük meg, el kell fogadnunk, hogy az emberen kívüli jogalanyok köre jelenleg kizárólag fogalmakra terjed ki. Hiszen fogalom a társaság nevében végrehajtott cselekvés (össz-cselekvés), a társasági akarat (össz-akarat), a jogi személy által kiváltott hatás és a jogi személy szervezete, szervezeti akaratképzése és szervezeti cselekvése is.

2. A jogképesség terjedelme nem a jogi személy ismerve

A Ptk. szerint ha jogszabály eltérően nem rendelkezik, a jogi személy jogképessége kiterjed mindazokra a jogokra és kötelezettségekre, amelyek jellegüknél fogva nem csupán az emberhez fűződhetnek.⁴⁰

Melyek azok a jogok és kötelezettségek amelyek „jellegüknél”, „természetüknél” fogva nem csupán az emberhez fűződhetnek?

A kérdést a Ptk. nem válaszolja meg, így a jogi személy jogképessége terjedelmének eldöntése a jogalkalmazóra marad. A válaszadás pedig nem könnyű: technikai szempontból ugyanis bármely jog és kötelezettség hozzáfűzhető a jogi személyhez, hiszen a jog általánosan megengedi – ettől eltérően jogszabály rendelkezhet - minden jog és kötelezettség teljesítése során a képviselőt.

Így elvileg a jogi személyt akár családjogi jogképességgel is felruházhatjuk, mint ahogy azt egyes keleti kultúrákban meg is tették.⁴¹

A jogi személyek büntetőjogi jogképességének kérdése is végigkíséri a jogfejlődést. A jogi személyek büntetőjogi felelősségének elvén alapult a tálió intézménye: a jog bizonyos emberek bűncselekményeit valamely közösségnek, mint jogi személynek számította be, és szankcióval is a közösséget, a jogi személyt sújtotta (illetve a büntetésnek bizonyos emberek általi elszenvedését a közösségnek, a jogi személynek tudta be). Az erkölcsi fejlődés, az egyéni felelősséget valló erkölcsi felfogás az, ami száműzte a vérbosszút a büntetőjogból, és

---

⁴⁰ Ptk. 28. § (4) bekezdés

⁴¹ Az isten házastársai, ahol az isten képviselőjében a főpap járt el. Moór Gyula: A jogi személyek elmélete p. 355. Közlebbi példa, hogy az I. világháború után a francia állam törvényi felhatalmazás alapján örökbe fogadta a hadiárvékat.

tiltakozik a jogi személyek büntetőjogi felelőssége ellen, ez azonban a jogi konstrukció lehetőségét nem zárja ki.⁴²

De megállapítható a jogi személy alkotmányjogi jogképessége is, a jogi személynek alkotmányos alapjogai vannak.⁴³ A magyar Alkotmány védi a jogi személyek jogait.

„Természetesebben” rendelkezik a jogi személy adójogi, pénzügyi jogi, közigazgatási jogi, munkajogi vagy polgári jogi jogalanyisággal.

A jogi személy jogképességének mértéke tehát egyrésztől pontosan nem meghatározható, hiszen értékítélet függvénye. A jogalkalmazó az uralkodó értékrendnek megfelelően dönt arról, hogy egy jog vagy kötelezettség csak az emberhez fűződhet-e, vagy hozzákapcsolható a jogi személyhez is.

A jogi személy jogképességének mértéke másrésztől pedig – szemben az ember jogképességével – korlátozható, egyfelől korlátozhatja a jogalkalmazó döntése, amely elbírálja, hogy az adott jog vagy kötelezettség jellegénél fogva kötődhet-e a jogi személyhez, másfelől a Ptk. rendelkezése szerint a jogi személy jogképességét jogszabály is korlátozhatja.

A jogi személy jogképességének terjedelme tehát nem lehet a jogi személy ismerve, a jogi személy jogképességének terjedelme bizonytalan és jogszabályi úton is korlátozható.⁴⁴

Azt, hogy a jogi személynek pusztán a magánjogi jogképességre szűkítve sem ismerve a jogképesség terjedelme, jól igazolja például a korábban széles körben érvényesült ultra vires tan, amely szerint a jogi személyek nem általános, hanem csak célhoz kötött jogalanyisággal rendelkezhetnek.⁴⁵

---

⁴² A jogi személy felelősségre vonása a modern jogokban is megjelenik: elegendő, ha a magyar államot a világháborúk után jóvátételre kötelező rendelkezésekre gondolunk. Moór Gyula: A jogi személyek elmélete p. 356. Közlebbi példa a magyar jogban a jogi személlyel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedésekről szóló 2001. évi CIV. törvény.

⁴³ Sárközy Tamás: A jogi személy elméletének átalakulása, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1985. p. 218-228.

⁴⁴ A teteles jog alapján akár azt a következtetést is levonhatjuk, hogy olyan jogi személy is létezhet, amelynek a jogképességét jogszabály nullára korlátozza (ez lehetne a „jogalanyiség nélküli jogi személy”).

⁴⁵ A hatályos szabályok szerint a jogi személyt megillető jogképességet legfeljebb ehhez képest, a korábbi, célhoz kötött jogképesség viszonylatában lehet abszolútnak nevezni. Ez a jelző azonban nem állandó, hanem csak ebben a konkrét viszonylatban állja meg a helyét: egyébként azt kell megállapítanunk, hogy a jogi személy

A szocialista polgári jog a tulajdon nélküli jogi személyt is ismerte.⁴⁶ A Ptk. eredetileg a jogi személyeknek csak a Magyar Népköztársaságban betöltött rendeltetésük és a szocialista együttműködés követelményei által meghatározott körben biztosított jogképességet.⁴⁷

Az angolszász jogrendszerekben is igen elterjedt az ultra vires⁴⁸ elv alkalmazása. Az ultra vires elv szerint a bíróság elé tartozik a kérdés, hogy egy adott jogügylet nem terjed-e túl a társaság célján, kiterjed-e arra a társaság jogképessége, ugyanis ha nem, akkor a szerződés érvénytelen.⁴⁹

Az Egyesült Királyság az ultra vires elvet még az Európai Közösségekhez való csatlakozása után is hosszú ideig érvényesítette, csak 1989-ben került sor - az EK 1. számú társasági jogi irányelvének⁵⁰ átültetési kötelezettségéből fakadóan - a jelenleg is hatályos 1985-ös Társasági törvény (Companies Act of 1985) módosítására. A Társasági törvény 1989-es módosítása kimondja, hogy az általános gazdasági tevékenységre létrejött társaságok jogképessége jelenleg minden gazdasági szerződésre kiterjed.⁵¹

A jogképesség célhoz kötése, a korlátozott jogképesség láthatjuk, egyáltalán nem egyenlő dogmatikailag a jogi személyi minőség elvesztésével: sőt a jogfejlődésben gyakran épp ez a célhoz kötött, ultra vires jogképesség volt az első szint egyes jogi személyek egyre bővülő terjedelmű jogszerűségében. A jogtörténet kutatásai alapján látható, hogy a korlátozott tagi

---

jogképességének jelzője nem az abszolút, hanem a jogi személy jogképességének terjedelme változó, bizonytalan és korlátozható.

⁴⁶ Sárközy Tamás: A jogi személy elméletének átalakulása p. 381.

⁴⁷ Ptk. (közlönyállapot) „28. § (1) Az állam az erre irányadó jogszabályok szerint jogi személyeknek ismeri el az állami, gazdasági és társadalmi szervezetek és szervezeteket, ha feladataik szükségessé teszik, hogy vagyoni jogaik és kötelezettségeik legyenek.

(2) A jogi személy a Magyar Népköztársaságban betöltött rendeltetése és a szocialista együttműködés követelményei által meghatározott körben jogképes.”

⁴⁸ Gower's: Principles of Modern Company Law, Fifth Edition, Sweet & Maxwell, London, 1992. p. 165. Az ultra vires lényege az angolszász jogrendben a következőképpen fogalmazható meg: „any activity which a company cannot lawfully undertake”.

⁴⁹ Gower's: Principles of Modern Company Law p. 165.

⁵⁰ A Tanács 68/151/EGK irányelve

⁵¹ Gower's: Principles of Modern Company Law p. 172. Companies Act of 1985 Section 35. „The validity of an act done by a company shall not be called into question on the ground of lack of capacity by reason of anything in company's memorandum.” A módosítást a jogtudomány kedvezően értékelte: „a few ghostly relics of ultra vires continue to haunt us, but we seem to have reached a pragmatic result which is generally defensible” Gower's: Principles of Modern Company Law p. 198.

felelősségű társaságok megszületését több országban az ultra vires tan alkalmazása tette elfogadhatóvá.⁵²

A jogképesség terjedelme, az, hogy egy jogi személy, milyen jogokat és kötelezettségeket szerezhet meg: nem ismerv, nem segít a jogi személyek meghatározásában, a különböző jogi személyek akár azonos, akár különböző terjedelmű jogképességgel is rendelkezhetnek, a jogképesség mértéke nem a jogi személy meghatározója.⁵³

3. A jogi személy jogalanyisága generálisan csak jogszabályból eredhet

Egyes speciális jogi személyek egyedeinek konkrét jogalanyisága nyilvántartásba vételhez köthető

Jogi személy csak jogszabályi rend szerint jöhet létre és szűnhet meg.⁵⁴ Jogszabály a jogi személy létrejöttét nyilvántartásba vételhez kötheti.⁵⁵

A jogi személyek magánjogi jogalanyként való érvényesüléséhez szükséges, hogy jogalanyiságukat az állam elismerje. Ez teszi lehetővé, hogy a jogi személyek a polgári jogviszonyokból eredő igényeiket szükség esetén állami kényszer igénybevételével érvényesíthessék. Hiába állapotodnának meg ugyanis a jogi személyben érdekeltek abban, hogy egy új jogalanyt kívánnak létrehozni, és hiába fogadnák el jogalanyként a jogi személyt a vele jogviszonyba lépő külső személyek is, ha ezt a megegyezést az állam nem fogadja el, a jogi személyek nem képesek a saját nevükben az igényérvényesítésre.⁵⁶

Ezt a tételt a Ptk. kifejezetten nem mondja ki, de közvetve igen, annak rögzítésével, hogy jogi személy csak jogszabályi rend szerint jöhet létre és szűnhet meg, illetve azzal, hogy jogszabály a jogi személy létrejöttét nyilvántartásba vételhez kötheti. Nyilvántartásba vétel esetén a jogi személy típus általános, normatív állami elismerésén túl az egyes jogi személy létrejöttéhez egyedi, konkrét állami elismerésre is szükség van.

---

⁵² Az ultra vires ugyanúgy érvényesült a múltban Franciaországban mint az Egyesült Királyságban. Sándor István: A társasági jog története, KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest, 2005. p. 212.

⁵³ Rögzíteni kell azt is, hogy a jogalanyiság és a jogképesség nem szinonimák, a jogalanyiság jog- és kötelezettségghordozásra alkalmasságot jelöl, a jogképesség pedig megmutatja, hogy az adott jogalany milyen jogok és kötelezettségek megszerzésére képes. Egy jogalany lehet jogképes is, korlátozottan jogképes is.

⁵⁴ Ptk. 29. § (1) bekezdés

⁵⁵ Ptk. 29. § (4) bekezdés

⁵⁶ Kisfaludi András: Társasági jog p. 27.

A fentiekből két ismérve vonható le a magyar jogi személynek:

- a jogi személy jogalanyiségához, jogképességéhez normatív, jogszabályi alap szükséges;
- a jogi személy ismérve lehet a nyilvántartásba vétel.

4. A jogi személy ismérve a képviselet és a képviselő

Minden jogi személynek kötelezően lennie kell képviselőjének, a jogi személy nevében aláírásra a jogi személy képviselője jogosult.⁵⁷

A jogi személy fogalmi lényegéből következően képviselő nélkül képtelen is lenne jogokat és kötelezettségeket szerezni, jogokat és kötelezettségeket gyakorolni.⁵⁸

A jogi személynek, mint olyan fogalomnak, amely jogok és kötelezettségek beszámítási pontja, a létjogosultságát éppen a képviselet lehetősége teremti meg.

A fogalmi létéből következően cselekvőképtelen jogi személy javára a jogokat, terhére a kötelezettségeket képviselőjének cselekvései teremtik meg.

A jogi személy rendelkezhet egyetlen képviselővel is, aki egyszemélyben ellátja a jogi személy konstrukció működtetésével szükségszerűen együtt járó döntéshozó és ügyintéző, képviseleti feladatokat (például a jogi személy egyszemélyes korlátolt felelősségű társaság természetes személy tagja egyedül is jogosult lehet az ügyvezetésre és képviseletre, a taggyűlés hatáskörébe tartozó kérdésekben szintén az egyedüli tag dönt),⁵⁹ de a jogi személynek betudott cselekvéseket létrehozhatja egy bonyolult szervezet is.

Tehát a jogi személynek sem deklarált jogszabályi rendelkezés, sem gyakorlati szükségszerűség nem írja elő, hogy szervezettel kell rendelkeznie. A jogi személynek – cselekvőképességének hiánya miatt – csak képviselővel kell kötelezően rendelkeznie.

A szervezet nem a jogi személy ismérve.

---

⁵⁷ Ptk. 29. § (2)-(3) bekezdés

⁵⁸ A jogi személynek szintén fogalmi lényegéből következően kell lennie beazonosíthatósága érdekében nevének, tevékenységének (pontosabban céljának), székhelyének. Ptk. 29. § (2) bekezdés.

⁵⁹ Gt. 168. §

Nem ismerv az sem, hogy a jogi személynek a tagoktól elkülönült szervezettel kell rendelkeznie. A jogi személy döntéshozó, ügyintéző, képviseleti és ellenőrző feladatokat ellátó szervezetéről nem mutatható ki, hogy annak a tagoktól függetlennek kell lennie.⁶⁰ Sok esetben éppen az mutatható ki, hogy a szervezet döntéshozó központjában, szervében éppen a jogi személyben érdekeltek, a jogi személy tagjai vesznek részt. Az ügyintéző, képviseleti, ellenőrző funkciókban sem kizárt a jogi személyben érdekeltek, a tagok részvétele.⁶¹

5. Összefoglalás

A magyar jogi személy a tételes magánjogból levonhatóan a következő ismérvekkel rendelkezik:

1. a jogi személy jogalany, jogalanyisága egy fogalom önálló jogalanyiságát jelenti;
2. képviselete (képviselője) van;
3. jogalanyisága generálisan jogszabályból ered; egyes speciális jogi személyek egyedeinek konkrét jogalanyisága nyilvántartásba vételhez köthető.

III. A magyar gazdasági társaságok jogi személyisége

Közkereseti társaság

1. Jogok és kötelezettségek alanya-e a közkereseti társaság?

Önálló-e, magát a közkereseti társaságot, mint fogalmat illeti-e a jogképesség?

Mind a tételes jog⁶², mind néhány jogalkalmazói döntés áttekintése alapján könnyen beláthatjuk, hogy a közkereseti társaság jogképes. A közkereseti társaság adásvételi szerződéssel megszerzett tulajdonjoga az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezhető, a közkereseti társaság perben állhat. Sőt, a közkereseti társaság gyakorlatilag felmérhetetlen minőségű és mennyiségű jogoknak és kötelezettségeknek lehet a hordozója. Ennek igazolására elegendő

---

⁶⁰ A jogi személy jogalanyisága, önálló jogi léte független a tagoktól, nem a szervezete.

⁶¹ Kisfaludi András: Társasági jog p. 27.

⁶² Gt. 2. § (3) Valamennyi gazdasági társaság cégnévvel rendelkezik. A jogi személyiség nélküli gazdasági társaság is jogképes cégneve alatt, jogokat szerzhet és kötelezettségeket vállalhat, így különösen tulajdont szerzhet, szerződést köthet, pert indíthat és perelhető.

csak példaként felhívni a közkereseti társaság tételes jog által deklarált jog- és kötelezettség-alanyiségát: a közkereseti társaság tulajdont szerezhet, szerződést köthet, pert indíthat és perelhető. (De a közkereseti társaság a Gt. példálózó felsorolásán kívüli körben is rendelkezik jogképességgel, például a joggyakorlat rögzíti, hogy a közkereseti társaság munkáltatóként alanya lehet munkaviszonynak, ennek abban az esetben sincs jogi akadály, ha munkáltatói jogait és kötelezettségeit jogutódlás folytán szerzi. BH 1996/665.)

A tekintetben, hogy ez a jogképesség magát a közkereseti társaságot illeti meg, mind az anyagi magánjog, mind a polgári eljárásjog egyértelmű: ha például a közkereseti társaság ingatlan adásvételi szerződést köt, nem a közkereseti társaság tagjai kerülnek tulajdonosi pozícióba és bejegyzésre az ingatlan-nyilvántartásba, hanem maga a közkereseti társaság; vagy ha a közkereseti társaság perben áll, a közkereseti társaság képviselője jogosult az eljárási cselekményekre és nem a tagok összessége, mint pertársaság jogosult részt venni az eljárásban.

A közkereseti társaság kötelezettségeiért is elsősorban maga a társaság felel vagyonával, a társaság kötelezettségeiért a tagok saját vagyonukkal csak másodsorban, akkor felelnek korlátlanul és egyetemlegesen, ha a társasági vagyon a követelést nem fedezi.⁶³

A magyar jogban vannak olyan konstrukciók is, amelyben a jogok a tagok közös jogai lesznek, a megkötött szerződések alanyaiként a tagok szerepelnek, a megszerzett tulajdon a tagok közös tulajdona lesz, és a kötelezettségek is a tagokat terhelik: a tagok a kötelezettségeikért közvetlenül a saját vagyonukkal kötelesek helytállni, korlátlanul és egyetemlegesen.⁶⁴

Láthatjuk, hogy a fenti konstrukció - mint amilyen például a polgári jogi társaság - és a közkereseti társaság között nem rokonság, hanem minőségi különbség van. Az éles

---

⁶³ A mögöttes felelősség a tagoktól elkülönült jogalanyisággal nem ellentétes, hanem éppen az elkülönült, elvont (fogalmi) jogalanyiség teszi lehetővé, hogy a tagok másodsorban felelhessenek, hiszen ha nem lenne a jogosult és a tag között még egy jogalany, hanem közvetlenül a tag lenne a kötelezett, másodsorról nem lehetne beszélni, és közvetlenül a tagok vagyonából kielégítést lehetne keresni.

Nem állítható az sem, hogy a mögöttes felelősség az elkülönült jogalanyisággal ha nem is ellentétes, de attól „idegen”, hiszen a Ptk. általánosan lehetővé teszi, hogy más személy tartozásának megfizetésére másodsorban, arra az esetre, ha az eredeti kötelezett nem teljesít, kezesként kötelezettséget lehet vállalni (Ptk. 272-276. §).

De magát a jogi személy konstrukciójától sem idegen a mögöttes felelősség, például a közös vállalat, mint jogi személy tartozásaiért, amennyiben a vállalat vagyona a tartozásokat nem fedezi, a tagok törvény alapján együttesen - vagyoni hozzájárulásuk arányában -, kezesként felelnek. [1997. évi CXLIV. törvény (régii Gt.) 106. § (1) bekezdés].

⁶⁴ Ilyen konstrukciót alkotnak a Ptk. 568-578. §-ai, a polgári jogi társaság szabályai, de ilyen az építőközösség is (Ptk. 578/A-F. §). Ezekben perbeli jogképességgel is csak a tagok rendelkeznek (BH 1194/669.).

határvonalat pedig éppen az adja meg, hogy az egyik konstrukció a tagok jogalanyiságára, a másik, a közkereseti társaságé pedig egy a tagoktól elkülönült, elvont (fogalmi) jogalanyiságra épül.

Jól mutatja a közkereseti társaság tagoktól elkülönült, elvont (fogalmi) jogalanyiságát, hogy a Gt. szerint maga a közkereseti társaság – a betéti társasággal, a korlátolt felelősségű társasággal és a részvénytársasággal megegyezően - rendelkezik cégnévvel.⁶⁵ A közkereseti társaság cégneve nem a tagok közös neve, szemben a polgári jogi társasággal, ahol a tagok ugyan szintén folytathatják tevékenységüket összefoglaló név alatt, de ez a név nem önálló jogalanyt jelöl, legfeljebb vagyoni jogi, a tagokat megillető értéket jelenthet.⁶⁶

Az önálló - tagoktól elkülönült - jogalanyiságot jól igazolja az is, hogy a közkereseti társaság létezése független a tagok (illetve a tagsági viszony) létezésétől, a tag halála vagy megszűnése (illetve a tagsági viszony megszűnése) nem vezet a közkereseti társaság megszűnéséhez: ezzel szemben az önálló, elkülönült, elvont (fogalmi) jogalanyisággal nem rendelkező polgári jogi társaságnál, amely csak tagjainak jogalanyiságán keresztül képes megjelenni a polgári jogi viszonyokban, a tag halála vagy megszűnése (illetve a tagsági viszony felmondása) az egész társas viszony, a polgári jogi társaság megszűnését eredményezi.⁶⁷

De az önálló jogalanyiságnak jó példája az is, hogy a közkereseti társaság akár saját tagjával is szerződést köthet. A közkereseti társaság önálló - tagjaitól elkülönült - jogalanyiséga a vagyoni jogi viszonyok minden területén érvényesül.⁶⁸

Nem lehet tehát a közkereseti társaságot a mögötte álló emberekre, illetve tagokra szétbontani: a közkereseti társaság jogainak és kötelezettségeinek hordozóiként nem lehet a közkereseti társaságban érdekelt tagokat meghatározni.

---

⁶⁵ A cégnévhez kapcsolt jogképesség ismét egy fogalomhoz kapcsolt jogképesség, hiszen a cégnév egy fogalom. Így, ha – mint ahogy a Gt. teszi - magát a cégnevet, a kereskedelmi nevet emeljük ki, és a cégnév az, ami „alatt” a jogok és kötelezettségek összegyűlhetnek, akkor is egy foglom elkülönült jogalanyiságához jutunk.

⁶⁶ Sárközy Tamás: A jogi személy elméletének átalakulása p. 122.

⁶⁷ Ptk. 577. § c)-d) pont. Ehhez képest csak kiegészítő szabály az, hogy az azonnali hatályú felmondás kivételével a megmaradó tagok a társaság továbbfolytatását határozhatják el (Ptk. 576. §).

⁶⁸ Kisfaludi András: Társasági jog 2007. p. 31. A közkereseti társaság elkülönült jogalanyiságát a jogalkalmazás példái alátámasztják: BH 1997/124. A bíróság egyértelműen leszögezte, hogy a gazdasági társaság tagja nem tekinthető félnek a társaság által kötött szerződés vonatkozásában, így ezen az alapon megtámadási joga sincs.

A közkereseti társaság rendelkezik a jogi személy ismérével: a közkereseti társaság jogképes, jogok és kötelezettségek alanya, jogalanyisága önálló, a tagoktól elkülönült, elvont (fogalmi) jogalanyiság.

2. Van-e kötelezően képviselője, képviselete a közkereseti társaságnak?

Igen, a Gt. 12. § (1) bekezdés e) pontja szerint a társasági szerződésben kötelezően meg kell határozni a társaság képviseletét.

A közkereseti társaságot törvényes képviselőként a vezető tisztségviselők, az üzletvezetők képviselik harmadik személyekkel szemben, valamint bíróságok és más hatóságok előtt.⁶⁹

Üzletvezetésére csak a tagok lehetnek jogosultak,⁷⁰ ha a társasági szerződés eltérően nem rendelkezik, mindegyikük, időbeli korlátozás nélkül, de a társasági szerződésben a tagok az üzletvezetéssel egy vagy több tagot is megbízhatnak, ebben az esetben a többi tag üzletvezetésre nem jogosult.⁷¹

Kinek a nevében jár el a tag, mint üzletvezető?

Ha az üzletvezetésre feljogosított tag e minőségében ingatlan adásvételi szerződést köt, nem ő, az üzletvezető kerül tulajdonosi pozícióba és bejegyzésre az ingatlan-nyilvántartásba, és nem is a közkereseti társaság tagjai: hanem a közkereseti társaság. Az üzletvezető cselekménye folytán tehát a közkereseti társaság válik jogosulttá, illetve kötelezetté, a tag nem saját nevében vagy a tagok nevében, hanem a közkereseti társaság képviseletében, a közkereseti társaság képviselőjeként jár el.⁷²

A képviseleti szervezet tagoltsága (vagy éppen szervezetlensége) a jogi személynek nem ismérve, de rögzíteni lehet, hogy a közkereseti társaságot is fel lehet építeni „vállalatszerűen”,⁷³ a tagok gyűlése működhet formalizált rendben, az üzletvezetés lehet professzionalista és menedzseri, működtethető felügyelő-bizottság és választható könyvvizsgáló is.

---

⁶⁹ Gt. 29. § (1) bekezdés és Gt. 96. §. Az üzletvezetők törvényen alapuló szervezeti képviseleti joga általános érvényű. Azt a társasági szerződés ugyan korlátozhatja, illetve több vezető tisztségviselő között megoszthatja, de a képviseleti jog korlátozása, illetve megosztása harmadik személyekkel szemben nem hatályos.

⁷⁰ Gt. 21. § (2) bekezdés

⁷¹ Gt. 94. § (1)-(2) bekezdés

⁷² Ptk. 219. § (2) bekezdés

⁷³ A társasági és a cégtörvény kommentárja p. 27.

A közkereseti társaság rendelkezik a jogi személy ismérével: a közkereseti társaságnak kötelezően van képviselése, képviselője.

3. Honnan ered a közkereseti társaság jogalanyisága?

A közkereseti társaság jogalanyisága jogszabályból fakad: a közkereseti társaság cégneve alatt jogképes, jogokat szerezhet és kötelezettségeket vállalhat, így különösen tulajdont szerezhet, szerződést köthet, pert indíthat és perelhető.⁷⁴

Az egyes közkereseti társaságok jogalanyiségének elismerése nyilvántartási bejegyzéshez kötött.⁷⁵

A közkereseti társaság létrehozásának jogszabály szerint meghatározott rendjében helye van a privátautonómiának,⁷⁶ a közkereseti társaság bejegyzésének feltétele a társasági szerződés megkötése.

A közkereseti társaság szerződéses jellege azonban ennél - hogy a tagok a társasági szerződés tartalmának meghatározásával akaratuk szerint tölthetik ki a Gt. által meghatározott keretet, illetve, hogy szabadon eldönthetik, hogy akarnak-e, és kivel akarnak közkereseti társaságot létrehozni - többet nem jelent. A közkereseti társasághoz hasonlóan ennyiben szerződéses jellegű a betéti társaság, a korlátolt felelősségű társaság és a részvénytársaság is.

A közkereseti társaság társasági szerződése is egyszerre kötelmi és személyi jogi jellegű:⁷⁷ a közkereseti társaság társasági szerződése kötelmi alapon – mint ahogy a fentiekben láthattuk - ugyanúgy egy személyi jogi intézményt, egy új jogalanyt hoz létre, mint például a korlátolt felelősségű társaság társasági szerződése.

A közkereseti társaság megszűnése is csak jogszabályban meghatározott rendben mehet végbe (itt már kevesebb szerepet kap a tagok közötti konszenzus).

A közkereseti társaság rendelkezik a jogi személy ismérével: a közkereseti társaság jogalanyisága generálisan jogszabályból ered; az egyes közkereseti társaságok konkrét

---

⁷⁴ Gt. 2. § (3) bekezdés

⁷⁵ Gt. 17. § (1) A közkereseti társaság a cégjegyzékbe való bejegyzésével, a bejegyzés napján jön létre.

⁷⁶ A társasági és a cégtörvény kommentárja p. 20.

⁷⁷ A társasági és a cégtörvény kommentárja p. 11.

jogalanyisága nyilvántartásba vételhez kötött, a közkereseti társaság csak jogszabályi rend szerint jöhet létre és szűnhet meg.

Betéti társaság

1. Jogképes-e, jogok és kötelezettségek alanya-e a betéti társaság?

Önálló-e, magát a betéti társaságot, mint fogalmat illeti-e a jogképeség?

Mind a tételes jog⁷⁸, mind néhány jogalkalmazói döntés áttekintése alapján könnyen beláthatjuk, hogy a betéti társaság jogképes. A betéti társaság adásvételi szerződéssel megszerzett tulajdonjoga az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezhető, a betéti társaság perben állhat. Sőt, a betéti társaság gyakorlatilag felmérhetetlen minőségű és mennyiségű jogoknak és kötelezettségeknek lehet a hordozója. Ennek igazolására elegendő csak példaként felhívni a betéti társaság tételes jog által deklarált jog- és kötelezettség-alanyiságát: a betéti társaság tulajdont szerezhet, szerződést köthet, pert indíthat és perelhető. (De a betéti társaság a Gt. példálózó felsorolásán kívüli körben is rendelkezik jogképeséssel, például a joggyakorlat rögzíti, hogy a betéti társaság váltókövetelés jogosultja lehet. BH 1993/515.)

A tekintetben, hogy ez a jogképeség magát a betéti társaságot illeti meg, mind az anyagi magánjog, mind a polgári eljárásjog egyértelmű: ha például a betéti társaság ingatlan adásvételi szerződést köt, nem a betéti társaság tagjai kerülnek tulajdonosi pozícióba és bejegyzésre az ingatlan-nyilvántartásba, hanem maga a betéti társaság; vagy ha a betéti társaság perben áll, a betéti társaság képviselője jogosult az eljárási cselekményekre és nem a tagok összessége, mint pertársaság jogosult részt venni az eljárásban.

A betéti társaság kötelezettségeiért is elsősorban maga a társaság felel vagyonával, a társaság kötelezettségeiért a beltagok saját vagyonukkal csak másodsorban, akkor felelnek korlátlanul és egyetemlegesen, ha a társasági vagyon a követelést nem fedezi.⁷⁹

---

⁷⁸ Gt. 2. § (3) Valamennyi gazdasági társaság cégnévvel rendelkezik. A jogi személyiség nélküli gazdasági társaság is jogképes cégneve alatt, jogokat szerezhet és kötelezettségeket vállalhat, így különösen tulajdont szerezhet, szerződést köthet, pert indíthat és perelhető.

⁷⁹ A mögöttes felelősség a tagoktól elkülönült jogalanyisággal nem ellentétes, hanem éppen az elkülönült, elvont (fogalmi) jogalanyiság teszi lehetővé, hogy a tagok másodsorban felelhessenek, hiszen ha nem lenne a jogosult és a tag között még egy jogalany, hanem közvetlenül a tag lenne a kötelezett, másodsorról nem lehetne beszélni, és közvetlenül a tagok vagyonából kielégítést lehetne keresni.

Nem állítható az sem, hogy a mögöttes felelősség az elkülönült jogalanyiságtól „idegen”, hiszen a Ptk. szerint más személy tartozásának megfizetésére másodsorban, arra az esetre, ha az eredeti kötelezett nem teljesít, kezesként kötelezettséget lehet vállalni (Ptk. 272-276. §).

A betéti társaság a közkereseti társaság jogképességének elemzésénél bemutatott olyan konstrukcióktól - például a polgári jogi társaságtól -, amelyben a jogok a tagok közös jogai lesznek, a megkötött szerződések alanyaiként a tagok szerepelnek, a megszerzett tulajdon a tagok közös tulajdona lesz, és a kötelezettségek is a tagokat terhelik (a tagok a kötelezettségekért közvetlenül a saját vagyonukkal kötelesek helytállni, korlátlanul és egyetemlegesen); a betéti társaság tehát élesen, minőségileg elkülönül, az éles határvonalat pedig éppen az adja meg, hogy az egyik konstrukció a tagok jogalanyiségára, a másik, a betéti társaság pedig egy a tagoktól elkülönült, elvont (fogalmi) jogalanyiségra épül.

Az önálló jogalanyiságnak jó példája – hiszen saját magával senki sem kerülhet szerződéses viszonyba -, hogy a betéti társaság akár saját tagjával is szerződést köthet, amit a bírói gyakorlat is megerősít (AEÉ 1997/2. A Legfelsőbb Bíróság a tényállásban megállapította, hogy a tag a tulajdonában álló ingatlan felett szindikátusi szerződéssel a betéti társaságnak rendelkezési jogot engedett. A tag és a betéti társaság elkülönült jogalanyiségát bizonyítja az a bírói ítéletben rögzített értelmezés is, hogy amennyiben a betéti társaság beltagja, ha a betéti társaság vagyonát eltulajdonítja, vagy azzal sajátjaként rendelkezik, sikkasztás valósul meg. Erre, ha a tag és a betéti társaság vagyona nem különülne el, nem kerülhetne sor. BH 1999/441.).

Az önálló, elvont (fogalmi) jogalanyiságot – a közkereseti társasághoz hasonlóan - jól igazolja az is, hogy a betéti társaság létezése független a tagok (illetve a tagsági viszony) létezésétől, a tag halála vagy megszűnése (illetve a tagsági viszony megszűnése) nem vezet a betéti társaság megszűnéséhez: ezzel szemben az önálló, elkülönült, elvont (fogalmi) jogalanyiséggal nem rendelkező polgári jogi társaságnál, amely csak tagjainak jogalanyiségán keresztül képes megjelenni a polgári jogi viszonyokban, a tag halála vagy megszűnése (illetve a tagsági viszony felmondása) az egész társas viszony, a polgári jogi társaság megszűnését eredményezi.⁸⁰

Magától a jogi személy konstrukciójától sem idegen a mögöttes felelősség, például a közös vállalat, mint jogi személy tartozásaiért, amennyiben a vállalat vagyona a tartozásokat nem fedezi, a tagok együttesen - vagyoni hozzájárulásuk arányában -, kezesként felelnek. [1997. évi CXLIV. törvény (régi Gt.) 106. § (1) bekezdés].

⁸⁰ Ptk. 577. § c)-d) pont. Ehhez képest csak kiegészítő szabály az, hogy az azonnali hatályú felmondás kivételével a megmaradó tagok a társaság továbbfolytatását határozhatják el (Ptk. 576. §).

Jól mutatja továbbá a betéti társaság tagoktól elkülönült, elvont (fogalmi) jogalanyiságát, hogy a Gt. szerint a betéti társaság, a korlátolt felelősségű társasággal és a részvénytársasággal megegyezően: a polgári jogi társasággal ellentétben⁸¹ rendelkezik cégnévvel.⁸² A betéti társaság cégneve tehát nem a tagok közös neve, szemben a polgári jogi társasággal, ahol a tagok ugyan szintén folytathatják tevékenységüket összefoglaló név alatt, de ez a név nem önálló jogalanyt jelöl, legfeljebb vagyoni jogi, a tagokat megillető értéket jelenthet. A betéti társaságnál tehát, mint ahogy a többi jog és kötelezettség sem a tagok joga vagy kötelezettsége, a név sem a tagokat illeti.

Nem lehet tehát a betéti társaságot a mögötte álló emberekre, illetve tagokra szétbontani: a betéti társaság jogainak és kötelezettségeinek hordozóiként nem lehet a betéti társaságban érdekelt tagokat meghatározni.

A betéti társaság rendelkezik a jogi személy ismervével: a betéti társaság jogképes, jogok és kötelezettségek alanya, jogalanyisága önálló, a tagoktól elkülönült, elvont (fogalmi) jogalanyiság.

2. Van-e kötelezően képviselője, képvisellete a betéti társaságnak?

Igen, a Gt. 12. § (1) bekezdés e) pontja szerint a társasági szerződésben kötelezően meg kell határozni a társaság képviselétét.

A betéti társaságot törvényes képviselőként a vezető tisztségviselők, az üzletvezetők képviselik harmadik személyekkel szemben, valamint bíróságok és más hatóságok előtt.⁸³

Üzletvezetésére csak a tagok lehetnek jogosultak.⁸⁴ Ha a társasági szerződés eltérően nem rendelkezik, az üzletvezetésre mindegyik beltág, időbeli korlátozás nélkül jogosult, de a társasági szerződés úgy is rendelkezhet, hogy egyes beltágok üzletvezetésre nem jogosultak.⁸⁵

---

⁸¹ A társasági és a cégtörvény kommentárja p. 27.

⁸² Ha – mint ahogy a Gt. teszi - magát a cégnevet, a kereskedelmi nevet emeljük ki úgy, hogy a cégnév az, ami „alatt” a jogok és kötelezettségek összegyűlhetnek, akkor (is) egy fogalom elkülönült jogalanyiságához jutunk. Ugyanis ha magát a cégnevet tekintjük jogalanynak, magához a cégnévhez kapcsoljuk a jogképességet, akkor is egy fogalmat tekintünk jogképesnek, hiszen a cégnév egy fogalom.

⁸³ Gt. 29. § (1) bekezdés és Gt. 96. §. Az üzletvezetők törvényen alapuló szervezeti képviselheti joga általános érvényű. Azt a társasági szerződés ugyan korlátozhatja, illetve több vezető tisztségviselő között megoszthatja, de a képviselheti jog korlátozása, illetve megosztása harmadik személyekkel szemben nem hatályos.

⁸⁴ Gt. 21. § (2) bekezdés

⁸⁵ Gt. 94. § (1)-(2) bekezdés

A betéti társaság kültagja a beltaggal ellentétben akkor lehet jogosult az üzletvezetésre, ha a társasági szerződés erre kifejezetten feljogosítja, illetve a betéti társaság kültagját meghatározott esetben⁸⁶ a Gt. is felruházza üzletvezetési és képviseleti jogosultsággal.

Kinek a nevében jár el a tag, mint üzletvezető?

Ha az üzletvezetésre feljogosított tag e minőségében ingatlan adásvételi szerződést köt, nem ő, az üzletvezető kerül tulajdonosi pozícióba és bejegyzésre az ingatlan-nyilvántartásba, és nem is a betéti társaság tagjai: hanem a betéti társaság. Az üzletvezető cselekménye folytán tehát a betéti társaság válik jogosulttá, illetve kötelezetté, a tag nem saját nevében vagy a tagok nevében, hanem a betéti társaság képviseletében, a betéti társaság képviselőjeként jár el.⁸⁷

A képviseleti szervezet tagoltsága (vagy éppen szervezetlensége) a jogi személynek a fentiek szerint nem ismérve, de rögzíteni lehet, hogy a betéti társaságot is fel lehet építeni „vállalatszerűen”,⁸⁸ a tagok gyűlése működhet formalizált rendben, az üzletvezetés lehet professzionalista és menedzseri, működtethető felügyelő-bizottság és választható könyvvizsgáló is.

A betéti társaság rendelkezik a jogi személy ismérével: a betéti társaságnak kötelezően van képvisellete, képviselője.

3. Honnan ered a betéti társaság jogalanyisága?

A betéti társaság jogalanyisága jogszabályból fakad: a betéti társaság cégneve alatt jogképes, jogokat szerezhets és kötelezettségeket vállalhat, így különösen tulajdont szerezhets, szerződést köthets, pert indíthat és perelhet.⁸⁹

Az egyes betéti társaságok jogalanyiságának elismerése nyilvántartási bejegyzéshez kötött.⁹⁰

---

⁸⁶ Gt. 110. § (2) Ha a társaságnak nem maradt üzletvezetésre és képviseletre jogosult tagja, az (1) bekezdés szerinti bejelentés megtételéig, illetve a jogvesztő határidő eredménytelen eltelté esetén a végelszámoló kijelöléséig a kültagot is a társaság üzletvezetésére és képviseletére jogosultnak kell tekinteni.

⁸⁷ Ptk. 219. § (2) bekezdés

⁸⁸ A társasági és a cégtörvény kommentárja p. 27.

⁸⁹ Gt. 2. § (3) bekezdés

⁹⁰ Gt. 17. § (1) A betéti társaság a cégjegyzékbe való bejegyzésével, a bejegyzés napján jön létre.

A betéti társaság létrehozásának jogszabály szerint meghatározott rendjében helye van a privátautonómiának, a betéti társaság bejegyzésének feltétele a társasági szerződés megkötése. A betéti társaság szerződéses jellege azonban ennél többet nem jelent.⁹¹ A betéti társasághoz hasonlóan ennyiben szerződéses jellegű a közkereseti társaság, a korlátolt felelősségű társaság és a részvénytársaság is.

A betéti társaság társasági szerződése is egyszerre kötelmi és személyi jogi jellegű: a betéti társaság társasági szerződése kötelmi alapon – mint ahogy a fentiekben láthattuk - ugyanúgy egy személyi jogi intézményt, egy új jogalanyt hoz létre, mint például a korlátolt felelősségű társaság társasági szerződése.⁹²

A közkereseti társaság megszűnése is csak jogszabályban meghatározott rendben mehet végbe (itt már kevesebb szerepet kap a tagok közötti konszenzus).

A betéti társaság rendelkezik a jogi személy ismervével: a betéti társaság jogalanyisága generálisan jogszabályból ered; az egyes betéti társaságok konkrét jogalanyisága nyilvántartásba vételhez kötött, a betéti társaság csak jogszabályi rend szerint jöhet létre és szűnhet meg.

Korlátolt felelősségű társaság

1. Jogképes-e, jogok és kötelezettségek alanya-e a korlátolt felelősségű társaság?

A korlátolt felelősségű társaságot, mint fogalmat illeti-e a jogképesség?

A korlátolt felelősségű társaság jogok és kötelezettségek alanya lehet,⁹³ és ez a jogképesség magát a korlátolt felelősségű társaságot illeti meg: ha például a korlátolt felelősségű társaság ingatlan adásvételi szerződést köt, nem a korlátolt felelősségű társaság tagjai kerülnek tulajdonosi pozícióba és bejegyzésre az ingatlan-nyilvántartásba, hanem maga a korlátolt felelősségű társaság; vagy ha a korlátolt felelősségű társaság perben áll, a korlátolt felelősségű társaság képviselője jogosult az eljárási cselekményekre és nem a tagok összessége, mint pertársaság jogosult részt venni az eljárásban.

⁹¹ A betéti társaság szerződéses jellege például a korlátolt felelősségű társasághoz hasonlóan annyit jelent, hogy a tagok a társasági szerződés tartalmának meghatározásával akaratuk szerint tölthetik ki a Gt. által meghatározott keretet, illetve, hogy szabadon eldönthetik, hogy akarnak-e, és kivel akarnak betéti társaságot létrehozni.

⁹² A társasági és a cégtörvény kommentárja p. 11.

⁹³ Ez a jogalanyiság – mint minden jogi személy esetén – a korlátolt felelősségű társaságnál is jogszabállyal korlátozható (például, mint ahogy arra a Legfelsőbb Bíróság BH 1991/482. számon közzétett ítélete rámutat: fogadások szervezése és lebonyolítása - fogadóiroda működtetése „pénzügyi lebonyolítói szolgáltatásnak”, vagyis pénzügyi tevékenységnek minősül. Ilyen tevékenységet korlátolt felelősségű társaság nem folytathat.)

A korlátolt felelősségű társaság kötelezettségeiért is elsősorban⁹⁴ csak maga a társaság felel vagyonával.

A közkereseti társasághoz és a betéti társasághoz hasonlóan a korlátolt felelősségű társaság minőségi különbségét az olyan konstrukcióktól (például a polgári jogi társaságtól), amelyben a jogok a tagok közös jogai lesznek, a megkötött szerződések alanyaiként a tagok szerepelnek, a megszerzett tulajdon a tagok közös tulajdona lesz, és a kötelezettségek is a tagokat terhelik, ugyanaz: a tagoktól elkülönült, elvont (fogalmi) jogalanyiség adja meg.

Nem lehet tehát a korlátolt felelősségű társaságot sem a mögötte álló emberekre, illetve tagokra szétbontani: a korlátolt felelősségű társaság jogainak és kötelezettségeinek hordozóiként nem lehet a korlátolt felelősségű társaságban érdekelt tagokat meghatározni. A tag és társaság jogalanyiséga, így vagyona elkülönül, ezért mondta ki a Legfelsőbb Bíróság, hogy a korlátolt felelősségű társaság vagyona a tag szempontjából idegen dolog (BH 1997/61.).

A korlátolt felelősségű társaság rendelkezik a jogi személy fogalmi ismervével: a korlátolt felelősségű társaság jogképes, jogok és kötelezettségek alanya, jogalanyiséga önálló, a tagoktól elkülönült, elvont (fogalmi) jogalanyiség.

2. Van-e kötelezően képviselője, képvisellete a korlátolt felelősségű társaságnak?

Igen, a Gt. 12. § (1) bekezdés e) pontja szerint a társasági szerződésben kötelezően meg kell határozni a társaság képviselétét.

A korlátolt felelősségű törvényes képviselétét a tagok közül vagy harmadik személyek köréből a taggyűlés által választott egy vagy több ügyvezető látja el. A társasági szerződés úgy is rendelkezhet, hogy valamennyi tag jogosult az ügyintézésre és képviseletre; ilyenkor

---

⁹⁴ Azért nem kizárólagosan, mert a korlátolt felelősségű társaság mögött álló tagokat is felelőssé teszik a társaság tartozásaiért egyes jogszabályi rendelkezések. Így, ha a korlátolt felelősségű társaság vagyona a tartozásokat nem fedezi, a Gt. 50. §-a másodsorban a tartozásokért felelőssé teszi azokat a tagokat, akik visszaéltek korlátolt felelősségükkel; a Gt. 54. § (2) bekezdése másodsorban a tartozásokért felelőssé teszi azt a tagot, aki tartósan hátrányos üzletpolitikát folytatott; de a Ctv. 93. §-a alapján a megszüntetési eljárásban törölt korlátolt felelősségű társaság tagja is felelőssé tehető – másodsorban – a társasági tartozásokért. A korlátolt felelősségű társaság tagjainak is lehet tehát másodsorban, mögöttes felelőssége (A társasági és a cégtörvény kommentárja p. 17.).

őket kell ügyvezetőknek tekinteni, amennyiben megfelelnek a vezetői tisztségviselőkre vonatkozó általános rendelkezéseknek.⁹⁵

A korlátolt felelősségű társaság rendelkezik a jogi személy fogalmi ismérével: a korlátolt felelősségű társaságnak kötelezően van képviselete, képviselője.

3. Honnan ered a korlátolt felelősségű társaság jogalanyisága?

A korlátolt felelősségű társaság jogalanyisága jogszabályból fakad: a Ptk. 52. § (2) bekezdése kimondja, hogy a korlátolt felelősségű társaság jogi személy, a Ptk. 28. § (4) bekezdése szerint pedig a jogi személy jogképes, jogok és kötelezettségek alanya lehet.

Az egyes korlátolt felelősségű társaságok jogalanyiségének elismerése nyilvántartási bejegyzéshez kötött.⁹⁶

A korlátolt felelősségű társaság létrehozásának jogszabály szerint meghatározott rendjében helye van a privátautonómiának, a korlátolt felelősségű társaság bejegyzésének feltétele a jogügyleti alap, a társasági szerződés megkötése (egyszemélyes korlátolt felelősségű társaság esetén alapító okirat elfogadása).

A korlátolt felelősségű társaság társasági szerződése egyszerre kötelmi és személyi jogi jellegű:⁹⁷ a korlátolt felelősségű társaság társasági szerződése kötelmi alapon egy személyi jogi intézményt, egy új jogalanyt hoz létre.

A korlátolt felelősségű társaság szerződéses jellege annál többet, hogy a tagok a társasági szerződés tartalmának meghatározásával akaratuk szerint tölthetik ki a Gt. által meghatározott keretet, illetve, hogy szabadon eldönthetik, hogy akarnak-e, és kivel akarnak korlátolt felelősségű társaságot létrehozni, nem jelent.

A korlátolt felelősségű társaság rendelkezik a jogi személy ismérével: a korlátolt felelősségű társaság jogalanyisága generálisan jogszabályból ered; az egyes korlátolt felelősségű társaságok konkrét jogalanyisága nyilvántartásba vételhez kötött, a korlátolt felelősségű társaság csak jogszabályi rend szerint jöhet létre és szűnhet meg.

---

⁹⁵ Gt. 149. §

⁹⁶ Gt. 17. § (1) A korlátolt felelősségű társaság a cégjegyzékbe való bejegyzésével, a bejegyzés napján jön létre.

⁹⁷ A társasági és a cégtörvény kommentárja p. 11.

Részvénytársaság

1. Jogképes-e, jogok és kötelezettségek alanya-e a részvénytársaság?

A részvénytársaságot, mint fogalmat illeti-e a jogképeség?

A részvénytársaság jogok és kötelezettségek alanya lehet, ez a jogképeség magát a részvénytársaságot illeti meg: ha például a részvénytársaság ingatlan adásvételi szerződést köt, nem a részvénytársaság részvényesei kerülnek tulajdonosi pozícióba és bejegyzésre az ingatlan-nyilvántartásba, hanem maga a részvénytársaság; vagy ha a részvénytársaság perben áll, a részvénytársaság képviselője jogosult az eljárási cselekményekre és nem a részvényesek összessége, mint pertársaság jogosult részt venni az eljárásban.

„A Gt. egész rendszerével, a társaságok működésének belső logikájával és a forgalombiztonság követelményeivel is teljes mértékben ellentétes lenne, ha a részvényesek egyenként megtámadhatnák a részvénytársaság által kötött szerződéseket”- mondja a ki a Legfelsőbb Bíróság BH 1997/124. számon közzétett ítéletében.

A részvénytársaság kötelezettségeiért is elsősorban⁹⁸ csak maga a társaság felel vagyonával.

A részvénytársaság minőségi különbségét is (az olyan konstrukciókkal, például a polgári jogi társasággal szemben: amelyben a jogok a tagok közös jogai lesznek, a megkötött szerződések alanyaiként a tagok szerepelnek, a megszerzett tulajdon a tagok közös tulajdona lesz, és a kötelezettségek is a tagokat terhelik) szintén a tagoktól elkülönült, elvont (fogalmi) jogszerűség adja meg.

Nem lehet a részvénytársaságot sem a mögötte álló emberekre, illetve tagokra szétbontani: a részvénytársaság jogainak és kötelezettségeinek hordozóiként nem lehet a részvénytársaságban érdekelt részvényeseket meghatározni.

---

⁹⁸ Azért nem kizárólagosan, mert a részvénytársaság mögött álló részvényeseket is felelőssé teszik a társaság tartozásaiért egyes jogszabályi rendelkezések. Így, ha a részvénytársaság vagyona a tartozásokat nem fedezi, a Gt. 50. §-a másodsorban a tartozásokért felelőssé teszi azokat a részvényeseket, akik visszaéltek korlátozott felelősségükkel; a Gt. 54. § (2) bekezdése másodsorban a tartozásokért felelőssé teszi azt a részvényest, aki tartósan hátrányos üzletpolitikát folytatott, illetve a Gt. 284. § (5) bekezdése másodsorban a tartozásokért felelőssé teszi az egyszemélyes részvénytársaság egyedüli részvényesét, ha tartósan hátrányos üzletpolitikát folytatott; de a Ctv. 93. §-a alapján a megszüntetési eljárásban törölt részvénytársaság részvényese is felelőssé tehető – másodsorban – a társasági tartozásokért.

A részvénytársaság rendelkezik a jogi személy fogalmi ismérével: a részvénytársaság jogképes, jogok és kötelezettségek alanya, jogalanyisága önálló, a tagoktól elkülönült, elvont (fogalmi) jogalanyiság.

2. Van-e kötelezően képviselője, képviselete a részvénytársaságnak?

Igen, a Gt. 12. § (1) bekezdés e) pontja szerint a társasági szerződésben kötelezően meg kell határozni a társaság képviseletét.

A részvénytársaságot törvényes képviselőként a vezető tisztségviselők képviselik harmadik személyekkel szemben, valamint bíróságok és más hatóságok előtt.⁹⁹

A részvénytársaság vezető tisztségviselői főszabály szerint az igazgatóság tagjai, illetve a zártkörűen működő részvénytársaság esetén esetlegesen a vezérigazgató vagy a nyilvánosan működő részvénytársaság esetén esetlegesen az igazgatótanács tagjai.¹⁰⁰

A részvénytársaság rendelkezik a jogi személy fogalmi ismérével: a részvénytársaságnak kötelezően van képviselete, képviselője.

3. Honnan ered a részvénytársaság jogalanyisága?

A részvénytársaság jogalanyisága jogszabályból fakad: a Ptk. 52. § (2) bekezdése kimondja, hogy a részvénytársaság jogi személy, a Ptk. 28. § (4) bekezdése szerint pedig a jogi személy jogképes, jogok és kötelezettségek alanya lehet.

Az egyes részvénytársaságok jogalanyiságának elismerése nyilvántartási bejegyzéshez kötött.¹⁰¹

A részvénytársaság létrehozásának jogszabály szerint meghatározott rendjében helye van a privátautonómiának, a részvénytársaság bejegyzésének feltétele a jogügyleti alap, az alapszabály elfogadása (egyszemélyes részvénytársaság esetén alapító okirat elfogadása).

A részvénytársaság alapszabálya egyszerre kötelmi és személyi jogi jellegű:¹⁰² kötelmi alapon egy személyi jogi intézményt, egy új jogalanyt hoz létre.

---

⁹⁹ Gt. 29. § (1) bekezdés

¹⁰⁰ Gt. 21. § (4) bekezdés; Gt. 247. §; Gt. 308. §

¹⁰¹ Gt. 17. § (1) A korlátolt felelősségű társaság a cégjegyzékbe való bejegyzésével, a bejegyzés napján jön létre.

A részvénytársaság rendelkezik a jogi személy ismérével: a részvénytársaság jogalanyisága generálisan jogszabályból ered; az egyes részvénytársaságok konkrét jogalanyisága nyilvántartásba vételhez kötött, a részvénytársaság csak jogszabályi rend szerint jöhet létre és szűnhet meg.

IV. Következtetések

Valamennyi magyar gazdasági társaság megfelel a jogi személy ismérveinek.

1. A magyar gazdasági társaságok jogképesek, jogképességük egy fogalom önálló jogképességét jelenti.
2. A magyar gazdasági társaságoknak kötelezően van képviseletük, képviselőjük.
3. A magyar gazdasági társaságok jogalanyisága generálisan jogszabályból ered; az egyes gazdasági társaságok konkrét jogalanyisága nyilvántartásba vételhez kötött.

Amiatt, hogy minden gazdasági társaság megfelel a jogi személy ismérveinek, föltöbb ellentmondásos, hogy a hatályos szabályok két gazdasági társaság jogi személyiségét kimondják, két gazdasági társaságét (a közkereseti társaságét és a betéti társaságét) pedig nem.

Ez az ellentmondás ésszerűen csak akkor lenne fenntartható, ha a jogi személy további, olyan ismérveit tudnánk meghatározni, amelyeknek a közkereseti társaság és a betéti társaság nem felel meg. Álláspontom szerint - amit dolgozatomban igyekeztem kellően alátámasztani - nem állapítható meg ilyen ismerv.

Ha pedig a közkereseti társaság és a betéti társaság megfelel a jogi személy ismérveinek, a racionalitás szabályai mellett nem választható más megoldás, mint az, hogy a közkereseti társaságot és a betéti társaságot jogi személyként kell meghatározni.

A szabályozás elméleti alapot nélkülöző ellentmondása ugyanis komoly gyakorlati hátrányokat és indokolatlan különbségeket eredményez.¹⁰³

---

¹⁰² A társasági és a cégtörvény kommentárja p. 11.

¹⁰³ De az ellentmondás fenntartását nem lehet „hagyománytiszteletre”, „régí tradíciókra” hivatkozással sem indokolni. Nagy Ferencz egyetemi tanár ugyanis közvetlenül a magyar Kereskedelmi törvény (1875. évi

Kizárólag a jogi személyiség hiányára alapozva mondta ki a Legfelsőbb Bíróság (BH 1993/391.), hogy jogi személyiség nélküli gazdasági társaság, így a betéti társaság alapítványt nem hozhatott létre.¹⁰⁴ „A betéti társaság a gazdasági társaságokról szóló törvény rendelkezései alapján részt vehet a gazdasági életben és az ezekhez kapcsolódó polgári jogi jogviszonyokban, de arra nincs mód, hogy jogi személyiséggel nem rendelkező társaság Ptk. 74/A. § szerinti jognyilatkozatát a bíróság alapítvány létrehozására érvényesnek fogadhassa el” – szögezte le az 1994. január 1. napja előtt hatályos szabályok alapján a Legfelsőbb Bíróság.

A kötvényről szóló 285/2001. (XII. 26.) Korm. rendelet 3. § e) pontja szerint csak jogi személyiséggel rendelkező gazdálkodó szervezet jogosult kötvénykibocsátásra, így szemben például az egyesülettel, a közkereseti társaság és a betéti társaság nem.

XXXVII. törvény) megszületése után A kereskedelmi társaságok jogi természete c. monográfiájában (1878) részletesen bizonyította a közkereseti társaság és a betéti társaság jogi személyiségét és az ezt ki nem mondó jogi szabályozás tarthatatlanságát.

Nagy Ferencz rámutat arra a tradícióra: a római jogra is, amelyből a közkereseti társaság és a betéti társaság téves megkülönböztetése fakadt. Addig ugyanis, amíg Németországban egységes kereskedelmi jog nem létezett, a jogászok a társasági jogviszonyokra éppúgy a római jog szabályait alkalmazták, mint a magánjogi viszonyokra általában. Egész jogi iskolák alakultak arra, hogy a kereskedelmi jogra a római jog szabályait alkalmazni lehessen, és ezen belül meg lehessen feleltetni a gazdasági élet által kikényszerített új társaságokat (például a részvénytársaságot) a római jogi societas intézményének. A római jogi alapokon állók elkeveredett elméleti harcot vívtak a gazdasági társaságok önálló jogalanyisága ellen: azt kívánták a római jogból levezetett elvek mentén elérni, hogy a részvénytársaság jogai a részvényesekre visszavezetettek legyenek: így például a részvényesek, mint a római institorok saját személyükben, teljes vagyonukkal feleljenek, ne csak a társaságba bevitt vagyon erejéig, vagy hogy megálljon a beszámítás a társaság harmadik személlyel szembeni követelése és a részvényes harmadik személlyel szembeni tartozásai között.

Ilyen körülmények között a német jogban még a gyakorlati életben már létező részvénytársaságok jogi személyiségének elismerése is komoly fegyvertény volt.

Az 1861-es német Kereskedelmi Kódex (Allgemeine Deutsche Handelsgesetzbuch) kodifikációja körüli jogalkotási vitákban azonban a két, gyakorlati életben még nem létező, még pusztán elméleti konstrukció: a közkereseti társaság és a betéti társaság könnyebben válhatott a római jogi societas iskola jogi elméleteinek rabjává, hiszen a még pusztán elméleti konstrukciókra könnyebben rá lehetett „égetni” a societásra utaló jogi személyiség nélküli jelzőt, mivel ezeknél a társaságoknál a római jogi érveknek még nem kellett a gyakorlati élet próbáit kiállni.

Ez a római jogi societas alapú megközelítés hagyományozódott át a Kereskedelmi törvény kodifikációja során jogtudományi megfontolás nélkül a magyar jogba. (Nagy Ferencz: A kereskedelmi társaságok jogi természete p. 37-40.)

A modern jogtörténeti kutatások pedig kimutatják azt is, hogy a német kodifikáció végeredményében „ha szó szerint nem is mondták ki, elfogadták, hogy minden gazdasági társaság a jogi személy karakterével rendelkezik” (Kisteleki-Lövétei-Nagyné-Pomogyi-Rácz: Egyetemes állam- és jogtörténet, Polgári kor, HVG ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2002.)

¹⁰⁴ A Ptk. 1994. január 1. napja előtt hatályos 74/A § (1) bekezdése ugyanis így rendelkezett: „Magánszemély és jogi személy (a továbbiakban együtt: alapító) - tartós közérdekű célra - alapító okiratban alapítványt hozhat létre.”

A földgázellátásról szóló 2003. évi XLII. törvény szerint földgáztermelő a Polgári Törvénykönyv 685. § c) pontja szerinti gazdálkodó szervezet, míg a földgáz biztonsági készletezéséről szóló 2006. évi XXVI. törvény a földgáztermelőket jogi személyként határozza meg.

A felnőttképzést folytató intézmények ellenőrzése során kiszabható bírságról szóló 1/2005. (I. 19.) FMM rendelet szerint a felnőttképzést folytató intézmény tevékenységének ellenőrzését a képzéssel érintett természetes, illetve jogi személy kezdeményezheti, a közkereseti társaság és a betéti társaság tehát nem.

A törvényi szabályozás (Ptk., Gt.) ellentmondásossága ráadásul más jogszabályokba a fenti példákból láthatóan meggondolás nélkül hagyományozódik át: a közkereseti társaság és a betéti társaság megkülönböztetését eredményező jogszabályi rendelkezések nem tartalmi alapúak, nem elvi alapú megkülönböztetésen nyugszanak.

Az is nagyon jól rávilágít a törvénybe foglalt ellentmondás elvi alapot nélkülözőségére, hogy a jogszabályok zöme pedig egyáltalán nem különbözteti meg a jogi személyeket, illetve a közkereseti társaságot és a betéti társaságot.

A jogszabályok többsége – több mint 250 törvény, kormányrendelet és miniszteri rendelet – hatályát ugyanis egyszerre terjeszti ki a jogi személyre és a közkereseti társaságot és a betéti társaságot magában foglaló jogi személyiség nélküli jogalany kategóriájára.¹⁰⁵ tehát (egyes jogszabályokba foglalt indokolatlan eltéréseket leszámítva) gyakorlatilag mindkét személyi körre, a jogi személyre és jogi személyiség nélküli jogalanyra ugyanaz a tárgyi jog vonatkozik. Ebből az aspektusból az állapítható meg, hogy a jogi személyiség nélküli jogalany puszta szinonima, a közkereseti társaság és a betéti társaság külön kezelése a szabályozást feleslegesen megterhelő, elvi alapot nélkülöző megkettőzés.

---

¹⁰⁵ Meg kell jegyezni, hogy a jogi személyiség nélküli jogalany elnevezés már önmagában is egy ellentmondás: a jogi személynek a fentiek szerint ugyanis más értelmet nem tudunk adni, mint azt, hogy egy önálló jogalany. A jogi személyiség nélküli jogalany tehát lefordítva önálló jogalanyiség nélküli jogalanyt jelent, ami nyilvánvalóan már önmagában, nyelvtanilag is értelmezhetetlen.

Az elméleti alap hiánya – szükségszerűen - újabb fogalmi zavarokhoz vezet, így például számos jogszabály - az európai szövetkezetről szóló 2006. évi LXIX. törvénytől kezdve a számvitelről szóló 2000. évi C. törvényen át és a termőföldről szóló 1994. évi LV. törvényen keresztül - a hatályát a „jogi személyiség nélküli szervezet” kategóriájára terjeszti ki. A Ptk. sem a szervezet, sem a jogi személyiség nélküli szervezet kategóriáját nem ismeri, felmerülhet tehát a kérdés, hogy akkor egy vizsgára a tételeket szisztematikusan kidolgozó háromfős diák-együttműködés például a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 128. § szerint árverési vevőként jegyzőkönyvezhető-e?

Az ellentmondás társadalmi költségei felmérhetetlenek.

A jogalkotás részéről a továbbiakban nem tartható fenn a gazdasági társaságok halmazának kettéhasítása jogi személy és nem jogi személy gazdasági társaságokra. A gazdasági társaságok kategóriája egységes, a közkereseti társaság, a betéti társaság, a korlátolt felelősségű társaság és a részvénytársaság egyaránt jogi személy.

Ennek kimondására nem csak aktualitást ad, hanem azt meg is követeli az új Polgári Törvénykönyv napjainkban zajló kodifikációja. A Kormány által az Országgyűlés elé terjesztett tervezet azonban indokolatlanul továbbviszi a korábbi szabályokat.¹⁰⁶

A gazdasági társaságok jogi személyiségén kívül a dolgozatból az a következtetés is levonható, hogy megállapíthatóak a jogi személyre általánosan vonatkozó ismérvek. Ezek az ismérvek a hatályos jog alapján a következők:

1. minden jogi személy jogképes, jogképessége egy fogalom önálló jogképességét jelenti;
2. minden jogi személynek képvisellete (képviselője) van;
3. minden jogi személy jogalanyisága generálisan jogszabályból ered; egyes speciális jogi személyek egyedeinek konkrét jogalanyisága nyilvántartásba vételhez köthető, jogi személy csak jogszabály által meghatározott rendben jöhet létre és szűnhet meg.

Rögzíteni kell azonban, hogy a tételes jog meglehetősen kevés rendelkezést tartalmaz a jogi személyre vonatkozóan. Elméleti síkon a jogi személy további ismérvei határozhatóak meg, amelyeket a szabályozás egységessége és a párhuzamos szabályozások megszüntetése érdekében meg is kell határozni és jogszabályba kell foglalni.¹⁰⁷

---

¹⁰⁶ T/5949. számú törvényjavaslat a Polgári Törvénykönyvről, Személyek Könyv, Második rész: A jogi személyek és a jogi személyiség nélküli jogalanyok

¹⁰⁷ Szakértői Javaslat az új Polgári Törvénykönyv tervezetéhez, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Budapest, 2008. p. 100. A jogi személyekre vonatkozó általános rész hiányt pótolna, jelenleg ugyanis indokolatlan eltérések mutatkoznak egyes jogi személyek között akár a nyilvántartásba vételre, a megalakulásra, akár a jogi személy megszűnésére vonatkozó szabályozás tekintetében. Ez különösen akkor szembetűnő, amikor két különböző jogi személy azonos jellegű gazdasági vagy más tevékenységet folytat. Számos olyan rendelkezés található a külön törvényekben, amelyek megfelelő általánosításával minden jogi személyre vonatkozó szabályozást lehet kialakítani, természetesen megengedve az indokolt eltéréseket a jogi személyek egyes fajtáinál. Ez a szabályozási mód egyben lehetővé teszi az egyes jogi személy típusokra vonatkozó szabályozás csökkentését is. A jogi személyek általános szabályai alkalmazásra kerülnének mind a Ptk.-ban, mind pedig azon kívül szabályozott jogi személy típusok esetében.

A jogi személy magánjogi szabályozása újragondolásának szintén nem csak aktualitást ad, hanem azt meg is követeli az új Polgári Törvénykönyv napjainkban zajló kodifikációja. A Kormány által az Országgyűlés elé terjesztett tervezet azonban ezzel is adós marad.¹⁰⁸

Mint ahogy azzal is, hogy a gazdasági társaságok halmazának helyét a jogi személyek nagy halmazán belül miként kell meghatározni. A nagy kodifikáció alkalmat kellene teremtsen arra, hogy végiggondoljuk a gazdasági társaságok körét: gazdasági társaság-e a szövetkezet, az egyesülés vagy a vízgazdálkodási társulás?

---

¹⁰⁸ A T/5949. számú törvényjavaslat a Polgári Törvénykönyvről 2:41. § - 2:48. §-ai igen kevés új elemmel a hatályos Ptk. szabályait fogalmazzák újra.

TARTALOM

I. A magyar gazdasági társaságok	1. oldal
II. Jogi személy a magyar polgári jogban	2. oldal
A jogi személy ismérvei	3. oldal
1. A jogi személy jogképessége egy fogalom önálló jogképességét jelenti	3. oldal
2. A jogképesség terjedelme nem a jogi személy ismérve	12. oldal
3. A jogi személy jogalanyisága generálisan csak jogszabályból eredhet	
Egyes speciális jogi személyek egyedeinek konkrét jogalanyisága nyilvántartásba vételhez köthető	15. oldal
4. A jogi személy ismérve a képviselő és a képviselő	16. oldal
5. Összefoglalás	17. oldal
III. A magyar gazdasági társaságok jogi személyisége	17. oldal
Közkereseti társaság	17. oldal
1. Jogképes-e, jogok és kötelezettségek alanya-e a közkereseti társaság?	
Önálló-e, magát a közkereseti társaságot, mint fogalmat illeti-e a jogképesség?	17. oldal
2. Van-e kötelezően képviselője, képviselője a közkereseti társaságnak?	20. oldal
3. Honnan ered a közkereseti társaság jogalanyisága?	21. oldal
Betéti társaság	22. oldal
1. Jogképes-e, jogok és kötelezettségek alanya-e a betéti társaság?	
Önálló-e, magát a betéti társaságot, mint fogalmat illeti-e a jogképesség?	22. oldal
2. Van-e kötelezően képviselője, képviselője a betéti társaságnak?	24. oldal
3. Honnan ered a betéti társaság jogalanyisága?	25. oldal
Korlátolt felelősségű társaság	26. oldal
1. Jogképes-e, jogok és kötelezettségek alanya-e a korlátolt felelősségű társaság?	
A korlátolt felelősségű társaságot, mint fogalmat illeti-e a jogképesség?	26. oldal
2. Van-e kötelezően képviselője, képviselője a korlátolt felelősségű társaságnak?	27. oldal
3. Honnan ered a korlátolt felelősségű társaság jogalanyisága?	28. oldal
Részvénytársaság	29. oldal
1. Jogképes-e, jogok és kötelezettségek alanya-e a részvénytársaság?	
A részvénytársaságot, mint fogalmat illeti-e a jogképesség?	29. oldal
2. Van-e kötelezően képviselője, képviselője a részvénytársaságnak?	30. oldal
3. Honnan ered a részvénytársaság jogalanyisága?	30. oldal
IV. Következtetések	31. oldal

FELHASZNÁLT IRODALOM

- A társasági és a cégtörvény kommentárja, Szerkesztette: Sárközy Tamás, HVG ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2004.
- Bíró György – Lenkovics Barnabás: Magyar polgári jog, Általános tanok, Novotni Alapítvány a Magánjog Fejlesztésért Kiadó, Miskolc, 1999.
- Európai társasági jog, Szerkesztette: Miskolczi Bodnár Péter, KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest, 2004.
- Földi András – Hamza Gábor: A római jog története és institúciói, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1996.
- Gower's: Principles of Modern Company Law, Fifth Edition, Sweet & Maxwell, London, 1992.
- Kisfaludi András: Társasági jog, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Budapest, 2007.
- Kisteleki- Lövetei- Nagyné- Pomogyi- Rác: Egyetemes állam- és jogtörténet, Polgári kor, HVG ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2002.
- Magyar Magánjog, Szerkesztette: Szladits Károly, Grill Károly Könyvkiadóvállalata, Budapest, 1941.
- Moór Gyula: A jogi személyek elmélete, Szeged Városi Nyomda és Könyvkiadó Rt., Budapest, 1931.
- Nagy Ferencz: A kereskedelmi társaságok jogi természete, Pesti Könyvnyomda Részvénytársaság, Budapest, 1878.
- Nagy Ferencz: A magyar kereskedelmi jog kézikönyve, Athenaeum Irodalmi és Nyomdai Rt., Budapest, 1909.
- Sándor István: A társasági jog története, KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest, 2005.
- Sárközy Tamás: A jogi személy elméletének átalakulása, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1985.
- Szakértői Javaslat az új Polgári Törvénykönyv tervezetéhez, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Budapest, 2008.
- Szilágyi Péter: Jogi alaptan, Osiris Kiadó, Budapest, 1998.
- T/5949. számú törvényjavaslat a Polgári Törvénykönyvről
- Társasági törvény, Cégtörvény 2006-2007, Szerkesztette: Sárközy Tamás, HVG ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2007.